

Lélekemelő

pszichiáterek egymás között

*Nincs nehezebb
az üres kosárnál*

A szőke hajszál...

Lipótmező Angyal földön?

*A lány, aki
mindig
mosolyog*

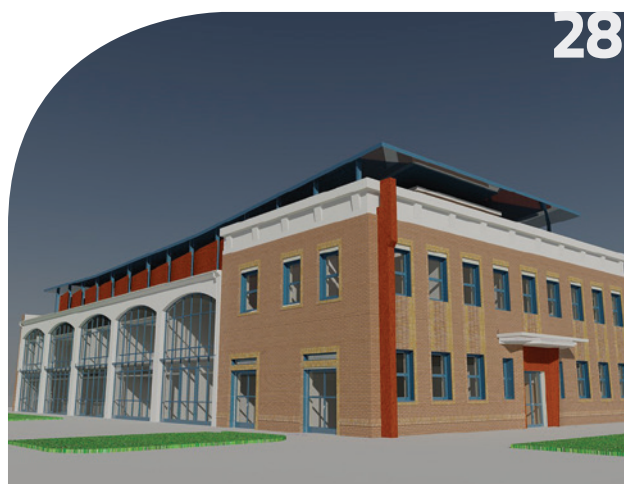

képek
hangulatok
könyvek

Tartalom

- OPAI
Lipótmező Angyalföldön? **04**
- A MÚLT KOPJAFÁI
Nincs nehezebb az üres kosárnál **10**
- BÚCSÚZÁS
In Memoriam Buda Béla **12**
- FILMAJÁNLÓ
Kaland **14**
- AZ ÚT ELEJÉN
A lány, aki mindig mosolyog... **16**
- KONFERENCIA
Sokkoló számok a mentális egészségről **18**
- HÁZASSÁG-SZEX
A szőke hajszál... **20**
- KÖZTÜNK ÉLŐ LEGENDÁK
Egy szuggesztív csapatépítő hétköznapijai **22**
- VALLOMÁS
A kezem miatt lettem pszichiáter **24**
- KIÁLLÍTÁS
Dívány a Dunán **26**
- CENTENÁRIUM
Megújul az Egis K+F stratégiája **28**
Az Egis történelmet ír biotechnológiai gyógyszerével is **30**

Kedves Olvasó!

Egy megható történettel kezdem. Kicsi Zsuzsi – a mama a nagy Zsuzsi – összehányta magát a templomban a református istentisztelet alatt. Annyira rosszul lett, hogy ki kellett rohannia. Nem lett volna nagy baj, ha nem ő a főszereplő, hiszen saját esküvője közben távozott sietősen. Ráadásul alig fél perc múlva utána szaladt a vőlegény is. Komolyan vette a tiszteletes szavait: „mostantól nincs te meg én, mostantól, csak mi van”. Hogy miért lett rosszul kicsi Zsuzsi?

Elmondom milyen ruhában volt a 38 fokos melegben. Először felhúzott két pár zoknit, hogy ne törje az ünnepi hímezett fekete csizma a sarkát. Aztán felkötött szépen egymásra három alsószoknyát, hogy álljon az a fersing, vagyis a plisszírozott szoknya. Majd jött a kötény, amit ők ruhának hívnak. Közben belebűjt a kézzel varrott, kikeményített széles ujjú fehér ingbe, arra kötötte a kendőt – zsalik – rá a lajbit, majd a farak vagyis a bojtos övszerű valami következzék. A fejére meg egy gyönyörű menyasszonyi pártá kerekedett illatos rozmaringból, és piros szalagból varrott kicsi rózsákból.

Merthogy ezt a bizonyos esküvőt tőlünk 500 kilométerre, az erdélyi Szék falucskában tartották, és mivel a kertészmérnök kicsi Zsuzsi – meg Pisti a vőlegény –, de még a násznép is ragaszkodott a széki viselethez, mindenkiről csorgott a víz.

Mert a széki ember számára a magyarsághoz tartozást a népviselet jelzi. Az asszonyok ebben végzik a házimunkát, ebben etetik az állatokat, járnak templomba, és férjeiktől is megkövetelik viseletét.

A 2300 fős lakosú falucska szigetnek számít a keveredett lakosú települések között: színmagyar maradt. Leleményesek ezek a székiek, mert bár két oldalról – Szamosújvár és Kolozsvár felől – meg lehet közelíteni a az aprócska magyar szigetet, mindkét út annyira rossz, hogy kétszer is meggondolja az ember, felkeresse-e őket. Aztán, ahogy a hosszas zötykölődés után beérünk a faluba; szemünk, szánk eláll a csodálkozástól. Mintha a Rózsadombon lennénk, csupa kétszintes ház – némelyik valóságos palota – emelkedik előttünk. Azt mondják a székiek, annak idején Ceausescu csak kétszintes házakra adott építési engedélyt, azzal a románosítási koncepcióval a háttérben, hogy a házak felső szintjére román családokat telepítenek majd. Csakhogy közbeszólt a forradalom, a diktátort kivégezték, a koncepció ugrott. Hogy ma is csupa kétszintes épül? Úgy ám. Ebben a faluban akkora a közösségi erő, hogy mindent kalákában csinálnak. És mivel a férfiak nagy része ács, kőműves, jószerével csak az anyagköltséget kell számolni, hipp-hopp felhúzzák a falakat egymásnak.

Itt mindenki segít mindenkinek. A lányos háznál 20 asszony főzi a töltött káposztát, a tyúkhúslevest, süti az elképesztő mennyiségű, és sajnos elképesztően ínycsiklandó süteményeket. Tudják, hogy ha az ő lányuk kerül sorra, visszakapják a segítséget. A tyúkos asszonyok 14 kosárral indulnak a fiús házhoz, 700 tojást, 14 tyúkot, 14 liter olajat, 14 kiló lisztet, kávé, és még sok-sok hasznos élelmiszert visznek.

Az asszonyok ilyenkor szabadságot vesznek ki, merthogy a legtöbben Magyarországon takarítónőként keresik boldogulásukat. A nálunk keresett pénzt meg havonta egyszer büszkén leteszik az asztalra. Ha meg esküvő van, mutatnak, azaz mélyen a zsebükbe nyúlnak. Annyira, hogy az ifjú pár – arrafelé ajándékot nem, csak pénzt kérnek – 10–12 millió forinttal lesz gazdagabb, amiből meg is van a kétszintes ház Széken. Az összefogás arrafelé csodákra képes.

És egy kicsit errefelé is, hiszen a pszichiáter szakma lobbizni tudását és összefogását bizonyítja az OPAI átadása, amelynek megnyitó ünnepségéről bőven olvashatnak lapunkban. Tringer László nem a kórházról, hanem névadójáról, Nyíró Gyuláról mesél, akinek tanítványa volt. Megismerkedhetnek a mindig mosolygó Jakab Judittal, azt mondja a fáma, hogy isteni sütijei hasonlítanak a széki asszonyok lakodalmas finomságaira. Emlékezzünk az átfogó tudású, csöndes, szerény Buda Bélára, és megszólal egy köztünk élő legenda, a pécsi Ozsváth Károly is.

Jó lapozgatást!

B. Király Györgyi

Lélekemelő

A Psychoeducatio-Léleknevelés Alapítvány és az EGIS szakmai-kulturális magazinja a Magyar Pszichiátriai Társaság támogatásával.

ISSN 2061-4187

Felelős szerkesztő:

B. Király Györgyi

Szaktanácsadó:

Füredi János
Harmatta János
Kurimay Tamás
Lehóczky Pál

Koordinátor:

Turjányi Katalin

Munkatársak:

Bozsán Eta,
Bulla Bianka,
Csák Elemér és
Vámos Éva

Tördelőszerkesztő:

Tusor Ildikó

A lap orvosok és egészségügyi szakdolgozók számára készül, terjesztik:

az EGIS orvoslátogatói, beszerezhető a Léleknevelés Alapítvány – XII. ker. Szilágyi Erzsébet fasor 22.

Tel.: 275-2452 –, illetve a Magyar Pszichiátriai Társaság – II. ker. Hűvösvölgyi út 75/a. Tel.: 275-0000 – titkárságán.

Lipótmező Angyalföldön?

Ma már senki sem vitatja, hogy az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet (OPNI) 2007-es bezárása megfelelő szakmai előkészítés nélkül történt, és indokolatlan volt. 2009-ben sikerült eljutni odáig, hogy a pszichiátriának legyen egy olyan országos központja – OPK –, amely a szakma módszertanát, szervezését, képviselését ellátja. Aztán jött a mérőpont 2013 június 3-a, amikor Balog Zoltán emberi erőforrás miniszter és Szócska Miklós egészségügyért felelős államtitkár átadta az Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet (OPAI) alapító okiratát Németh Attilának, a Nyíró Gyula Kórház főigazgató főorvosának.

cákon” – fogalmazott az egyik újságíró. A miniszter úgy reagált, hogy tervezik a felderítésüket, hiszen a mentálhigiénés gondozói hálózaton keresztül hosszú távon lesz segítség az utcára került betegeknek. A hálózat 40 központtal gyarapodik a svájci program segítségével, és az alapellátás reformprogramja is ebből valósulhat meg. A kórházakban lesznek mentálhigiénés koordinátorok, így a hálózat még az idén megkezdheti működését.

A Lélekemelő kérdésére – hogy Balogh Zoltán mire a legbüszkébb ebben a történetben – így válaszolt:

– A legbüszkébb arra vagyok, hogy voltak olyan pszichiáterek, akik nem adták föl, megőrizték a tudást. Bizonyos bútorokat is, megőriztek, és ami a legfontosabb, velük együtt azt a szemléletet, hogy ami egyszer elromlott, tönkrement, arra nem szabad azt mondani, hogy úgyis mindegy,

 EMBERI ERŐFORRÁSOK
 MINISZTERIUMA
 SAJTÓ-, KOMMUNIKÁCIÓS, KÖZKAPCSOLATI ÉS PROTOKOLL FŐOSZTÁLY

SAJTÓMEGHÍVÓ

Balog Zoltán bejelenti az Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet (OPAI) megnyitását

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere bejelenti az Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet (OPAI) megnyitását.
 Az intézmény a 2008-ban megszünt Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet (OPNI) helyét tölti be a pszichiátriai gyógyításban és kutatásban a jövőben.

A program kezdete: 2013. június 3. (hétfő), 10:00
A miniszteri beszéd időpontja: 10:10
Helyszín: Nyíró Gyula Kórház, 1135 Budapest, Lehel u. 59. B épület II. emelet

További információ a programmal kapcsolatban:
 Lakatos Márk, +36 (30) 834 39 43

Miniszteri interjújegyzetelés:
 +36 (30) 832 66 11; sajt@emmi.gov.hu

 Sajtó, Kommunikációs, Közkapcsolati és Protokoll Főosztály
 H-1054 Budapest, Akadémia u. 3.
 Telefon: +36 (1) 795 12 35
 E-mail: sajt@emmi.gov.hu
 Web: www.kormany.hu

A szakma által nagyon várt örömteli megnyitó ünnepségen Balog Zoltán hangsúlyozta, hogy az intézet fejlesztésére 130 millió forint kormányzati forrás jut, továbbá a népegészségügyi programból több mint hárommilliárd forintot költenek mentálhigiénés fejlesztésekre.

„Sok beteg hányódik a hajléktalanság nyomorában. Szélnek eresztették az ön- és közveszélyes betegeket, akik időzített bombaként bolyonganak az ut-

hanem küzdeni kell érte, és meg kell próbálni helyreállítani. Én ezt a győzelmi részt érzem a legfontosabbnak. Újra van remény és van lehetőség. Legyen ez üzenet azoknak a betegeknek meg azoknak a családoknak, akik nagyon nagy kárt szenvedtek a Lipót bezárásával.

Úgy véli, hogy a szakmai összefogás segítségével az OPAI ugyanolyan fényben fog tündökölni, mint a Lipót? El lehet azt érni valaha?

Győzelmet ünnepelni jöttünk!

Sok-sok mosoly, a levegőben vágni lehet a pozitív energiákat.

– Ezen dolgozunk. Persze nem szabad megfélekednünk arról, hogy – idéztem a beszédemben Kodály Zoltán gondolatmenetét – egy elrontott dolgot rendbe rakni sokszor több energiába kerül, mint eleve jól csinálni. A Lipót híres volt a betegellátás kultúrájáról. Én magam is jártam ott többször. Hihetetlenül megrendítő és szép intézet volt a művészi alkotásokkal, a művészekkel, és azzal a speciális orvos-beteg kapcsolattal, ami jellemezte. Ez nagyon nehezen reprodukálható, de bízom benne, hogy legalább azon, hogy az onnan kiebrudalt beteg emberek ne kóboroljanak a világunkban gazdátlanul, mindenképpen segíteni tudunk.

Nagyon szépen mondta, hogy az OPNI egy megszentelt hely, tehát akármit nem lehet létrehozni a területén.

– Ez nagyon nehéz kérdés. Sokat kell még dolgoznunk azon, hogy majdan a gyógyításnak és az egészségügynek a céljait szolgálja – legalább részben – az épületegyüttes. Annak idején az adományszó ezt külön előírta, hogy 100–130 évig a magyar elmeügy érdekében kell tevékenykednie. Természetesen ez egy nagyon komoly logisztikai, tervezési döntés kell legyen, úgyhogy ha a nagy

Dr. Németh Attila
Főigazgató úrnak
Nyíró Gyula Kórház
OPAI
Budapest

Tisztelt Főigazgató Úr!
Kedves Attila!

Az OPNI megszüntetése idején a Tündérhegyi Osztály volt az egyetlen, amely még működött. Megkezdődött az OPNI igazgatóságának felszámolása és az igazgatóság helységeinek kiürítése, a bútorok eladása. Ebben az időben, mint az egyedüli működő osztály, a külső telephelyen lévő Tündérhegy főorvosa, elkértem az osztályunk számára az OPNI Tanácstermének 4 asztalát és 16 székét. Azért csak ennyit, mert a többi már ismeretlen helyre és célra lefoglalták.

A Tündérhegyi Pszichoterápiás Osztály 2009-ben végül az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben nyert elhelyezést. Az osztály áthelyezésekor az OORI-ba ezek az asztalokat és székeket magunkkal vittük és őriztük. Most, az új Országos Pszichiátriai és Alkoholológiai Intézet megalakulásakor Dr. Vízkelety Tibor főigazgató főorvossal egyeztetve méltónak tartjuk, hogy felajánljuk az új OPAI részére, mint a megszüntetett Országos Pszichiátriai Intézet szimbolikus részét. Legyen itt az új Intézetben az előd OPNI egy darabja.

Kívánom, hogy amikor a most létrejött új Intézet szakmai tanácskozásokon ezeket a bútorokat használja, emlékezzenek a nagynevű elődökre, arra sok szakmai megbeszélésre, amelyeknek egykor az OPNI Tanácstermében ezek a bútorok tanúi voltak.

Budapest, 2013. június 3.

Dr. Harmatta János
oszt. vez. főorvos
Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet
Pszichoszomatikus és Pszichoterápiás
Rehabilitációs Osztály (Tündérhegy)

rendszer átalakításokat befejeztük, akkor erre is sor kerül majd.

Ön személyesen is ringbe szállt az OPNI-ért.

– Az egy különleges helyzet volt, én az emberjogi kisebbség és vallásjogi bizottság elnökeként 2006-tól kőkeményen küzdöttem Mikola Istvánnal együtt

az OPNI bezárása ellen, több sajtótájékoztatón ismertettük az álláspontunkat. Az egész egy morális bűncselekmény, az akkori egészségügyi kormányzat bűne. Ez a győzelem – az OPAI átadása – nekem személyes elégtétel is, mert ezért küzdöttem, mint ellenzéki képviselő. Sikerült, még akkor is, ha az érdem nyilvánvalóan a szakmáé, illetve az államtitkárságé, Cserháti Péter és Szóccka Miklós érdeme. De az én miniszterségem alatt állítunk helyre valamit, amit még ellenzéki bizottsági elnökként akartam, és küzdöttem érte. Ezért engem ez személyesen is érint. –

Négy asztal és tizenhat szék...

A rengeteg hozzászólásból emeljük ki egy szívet melegítőt. Amikor a Lipótot felszámolták a tündérhegyi volt az utolsó osztály. Már leltároztak mindent, az igazgatói szoba meg tanácsterem bútorait is. Harmatta János elment a miniszteri biztoshoz, és azt mondta, hogy az utolsó osztálynak szüksége lenne a tanácsterem székeire és asztalaira. Mindent nem, de négy asztalt és tizenhat széket sikerült leltárba venniük. Őrizték őket, azzal a hittel és lelkesedéssel, hátha egy-

szer szükség lesz rájuk, hiszen a tárgyak a Lipót szellemiségét sugározzák. És eljött az alkalom.

Németh Attila az OPAI és egyben a Nyírő Gyula kórház főigazgatója az ünnepélyes átadáson hangsúlyozta, hogy nincs üres állásuk. Innen nem elmennek, inkább a külföldön dolgozó orvosok is hazajönnek, hogy a Nyírőben dolgozhassanak. A kórházban van CT, sőt, Nagy Zoltán – az OPNI utolsó igazgatója, most az Országos Idegtudományi Intézet igazgatója – révén MR vizsgálatokhoz is hozzáférhetnek betegek. A Kéri Szabolcs vezette molekuláris

laboratórium munkatársai pedig olyan színvonalon dolgoznak, hogy azt a Karolinska Intézet is megirigyelhetné.

A minőségre törekedve építetek csapatot...

– Hosszú küzdelem volt, de végre megvan, sikerült – kezdi meghatottan az OPAI első számú vezetője. – Nehéz elhinni, hogy most ez tényleg megtörténik. Örülök, hogy a szakma egységesen állt ki az OPAI mellett. Sikerült megértetni, hogy ez senki ellen nem irányul, a szakmáért

van. Annyi területtel kell megküzdenünk a pszichiátriában, hogy mindenki találhat olyat, ahol szükség van az ő munkájára. Senkinek a tyúkszemére nem akarok lépni, amit csinálunk az hiánypótlás. Én azért küzdöttem érte, mert biztosan tudtam, hogy kell a szakmának.

Meg a betegeknek is.

– Abszolút. Lipóton nem a lerobbant épületeket, a rossz körhízi körülményeket kellett észrevenni, hanem azt a szellemiséget, amiért én is odamentem. Azt láttam, hogy 100 diplomásból 10–15 nagyon magasan kvalifikált és ezzel a minőséggel nem tudok találkozni sehol, egyetlen klinikán sem. Nekem ez bejött, megismerhettem a pszichiátriai ellátás mélységeit. Hidd el, nem arra készültem, hogy az országos intézet vezetője legyek. Ha nem zárják be az OPNI-t és nem olyan rosszak a körülmények, akkor én maradtam volna osztályvezető főorvosként itt a Nyíróben. De így

Lehetne más dolgom, de az oktatást nagyon fontosnak tartom. Nagy öröm, hogy a tudományos kutatást Kéri professzornak tudtam delegálni, aki a kisujjából kirázza az egészet. Egyedül nem megy, de egy csapattal előbb-utóbb föl lehet építeni. Az én erősségem, hogy koordinálok és csapatot építsek. Egy olyan csapatot, ahol mindenki egyenlő és egyenlően tud részt venni a munkában is.

valamit kellett csinálni, amihez volt egy csapat, hát egymást erősítettük.

Amilyen szépen beszéltél az OPNI szellemiségéről, biztos vagyok abban, hogy ezt te szeretné megcsinálni, de vajon tudod-e?

– Egy éve volt egy sajtótájékoztató arról, hogy mikor látszik az intézet szervezéséből valami. Mondtam, hogy egy év múlva

számon lehet kérni. Egy év eltelt, és mindent megvalósítottam, amit szerettem volna. Eltűnt a detoxikáló, van CT, megalakult az OPAI. Ezek nagy meccsek voltak, de sikerült gólt rúgni. Erőt az ad, hogy Füredi professzorral együtt a rezidensképzést elkezdtük feléleszteni a semmiből, sikerült. Rettentő sok tevékenységem mellett 2 hetente a rezidenseinkkel – 9-10 rezidens – másfél órán keresztül megbeszélést tartunk.

Azt mondtad a köszöntődben, hogy a munkatársaid nem elmennek, hanem hazajönnek külföldről. Mitől vagytok ilyen vonzó?

– Nagyon sokan szerettek és szeretnének velünk dolgozni – ez lenne a nagyképzű válaszom. Reálisan fogalmazva, sokan bíznak abban, hogy ez egy nagyon jó intézet lesz. Svédországba nem azért mennek, mert szeretik az időjárást, hanem mert itthon le-

hetetlenek a körülmények és a fizetés. Én azt tudom nyújtani, hogy mindenki azzal foglalkozzon, amit szeret, és amihez ért, szóval egy jó team-et szeretnék építeni. Jó klinikusra, kutatóra is szükség van, de mindenből a minőségre gondolok, és a minőségi emberek egymást vonzzák. És ha egy minőségi társaságot sikerül összeverbuálni, akkor ez igazán nagy dolog lesz.

Mire számíthatnak a betegek nálatok?

– Úgy gondoljuk, hogy az OPNI bezárása után több száz beteg elkallódott, az OEP egyébként 86 beteget deklarált. A lényeg, hogy a szkizofrén betegek kezelés nélkül előbb-utóbb visszaesnek, ezért visszakerültek kórházba a járó-beteg ellátás keretei közé. Volt, aki hajléktalan lett, vagy eleve az volt, ő a hajléktalan ellátórendszerbe került. Ebből következik, hogy a hajléktalanok pszichiátriai ellátó rendszerét is fejleszteni kellene, erre is létezik módszertan. Tartós gondozást kellene biztosítani nekik is, mi pedig modellt tudnánk mutatni.

Tervek, amiket egy éven belül szeretnél megvalósítani?

– A legfontosabb egy pszichiátriai sürgősségi betegfogadó hely. Modell értéke lehet, annak, hogy minden beteg egy helyre jöhet és 24 órás megfigyelés alatt áll, mert sok betegnél, az első 24 órában dől el, hogy valóban kell-e pszichiátriai osztályra mennie, vagy netán el lehet bocsátani. Lehet, hogy nem is pszichiátriára

kellene kerülnie, hanem belgyógyászati osztályra vagy intenzívra. Ez egy olyan szűrő lehet, ahol nagymértékben tudnánk tehermentesíteni a fekvőbeteg részleget, és csak olyan betegek kerülnének be, akiknek valóban hosszabb távú kezelésre van szükségük. –

Végre megvan!

Az OPAI átadásával a pszichiátriai területen más speciális ellátást biztosító, hiánypótló szakambulanciák is megkezdik működésüket. Jelenleg is létezik a kényszerbetegség szakambulancia, és tudják fogadni a játékszenvedélyes betegeket is. A pszicho-onkológiai ambulancián daganatos betegek pszichés vezetését vállalják, és rövidesen megkezdik működésüket a szexuális zavarokkal, az evészavarokkal és a poszttraumás stressz-zavarral foglalkozó ambulanciák is.

Befejezőképpen néhány értékelő, méltató szó a legendás OPNI-ről, meg a nyomába lépő OPAI-ról a szakma jeles képviselőitől, akik az átadást követő egész napos tudományos konferencián is részt vettek.

„Én, mint 42 éve pszichiáterként dolgozó orvos, aki szakfelügyelő főorvos is, sok klinikai és kutatási munkát végeztem. 35 éven át dolgoztam az OPNI-ban, ebben a minőségemben mondtam köszönetet. Bár a köszönetem szubjektív, az objektív mutatók, a betegellátás, a tudományos kutatás és az oktatás objektív mutatói egyértelműen igazolták, hogy a Lipótmezőn annak idején világszínvonalú betegellátó és kutató munka folyt. Ezt tették tönkre 2007-ben, amikor az egészségügyi reform keretében bezárták, ami sem műszakilag sem szakmailag sem gazdaságilag nem volt indokolt. Olyannyira nem, hogy még az utolsó évben is legalább 15 milliós nyereséggel zártunk. Amikor meghallottuk, hogy Balog Zoltán urat nevezik ki miniszternek, akkor mi lipóti professzorok – Füredi Jánossal az élen – írtunk egy levelet neki. Tudtuk, hogy a Lipót bezárása ellen kardoskodott és kiállt mellettünk. Mivel van affinitása a pszichiátriához, hozzá fordultunk és kértük, hogy egy új intézet megalapításában legyen a segítségünkre. Íme, az ékes bizonyítéka annak, hogy elolvasta.”

Rihmer Zoltán

„Végre megvan! Persze pontosan tudjuk, hogy ez azért mégiscsak inkább egy keret, egy lehetőség, amit ki kell tölteni, mert igazán a felhatalmazáson kívül sok mindent nem kap ez az intézet. Viszont mivel a szakmában nagy a várakozás, én abban bízom, hogy az OPAI és annak a vezetése meg tudja mutatni, hogy egy ilyen lehetőséggel jól tud élni.

Nem vitás, hogy szükség van egy olyan országos szervező koordináló tudományos transzferelősegítő intézményre, mint amilyen az OPAI lehet. A Magyar Pszichiátriai Társaság részt vett a küzdelemben, és két állásfoglalást is megjelentetett az intézetről. Az egyik, hogyha sikerül megteremteni a feltételeket, akkor legyen a Nyírő Gyula Kórházban. Eddig is kiálltunk az OPAI és Németh Attila mellett, eztán is ezt tesszük.

Mindannyian azt kutatjuk, hogy állja majd meg a helyét, az intézet, ha lehetne, én is megkérdezném egy jóstól. Abban bízom, hogy ez a sajátos struktúra nem fogja akadályozni a működését, és fejlődik majd.”

Lehóczky Pál

„34 esztendeig dolgoztam a Lipóton. A klinikai pszichológusok, szakpszichológusok és pszichoterapeuták mind-mind készen állnak arra, hogy úgy, ahogyan annak idején a Lipóton, itt is nagyszerűen dolgozhassunk együtt. Azt szeretnénk, ha menne tovább ez a tradíció, ezért itt is fölajánljuk a szolgálatainkat. Azt

is tudja mindenki, hogy volt egy gyönyörű múzeumunk, ami nincs jó helyen. Ne feledkezzünk meg róla, csodálatos alkotások vannak ott, ezeket meg kell őrizni. Szimbolikus jelentősége is volna annak, hogy az OPNI után az OPAI-ba kerüljön, ezért javasoltam az idetelepítését.”

Bagdy Emőke

„Én kezdettől fogva azt mondtam, hogy az országos intézetre szükség van, és akik ezt ellenezték, azokkal nem értettem egyet. Ugyanis a pszichiátriában szükség van a teljes struktúrára, a közösségi pszichiátriára ugyanúgy, mint az országos intézetre. Szükség van rá, mert e nélkül gazdátlan a pszichiátria, úgyhogy ez a mai nap nagy eredmény és óriási győzelem. Úgy érzem magam, mint egy győztes, mert én ebben a harcban komolyan részt vettem. Biztos lesznek még ellenvélemények, mindenki mondhat, amit akar, de a lényeg, ami történik, a cselekmény. Nincs дума. Én akartam a leginkább, hogy itt a Nyírőben legyen, tudniillik ez valaha az angyalföldi tébolyda volt. Ha a Lipóton már nem lehet, akkor itt legyen! Ki kellett jelölni a helyszínt, nem volt szabad lebegtetni. Gratulálok mindenkinek, aki ebben a munkában részt vett.”

Kosza Ida

Összeállította: B. Király Györgyi

Fotók: Pelsőczy Csaba / kormány.hu

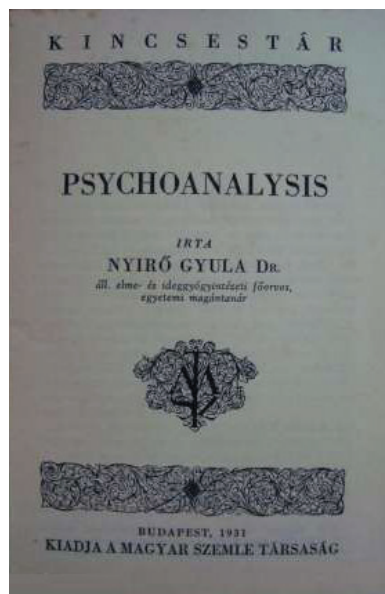
„Nincs nehezebb az üres kosárnál”

Méltán neveztek el kórházat róla, hiszen nagyszerű ember volt Nyírő Gyula! Méghozzá kitűnő elme-ideggyógyász, egyetemi tanár, az orvostudományok kandidátusa. Az erdélyi Désen született 1895-ben, orvosi diplomáját. Kolozsvárott vette kezébe. Budapesten, a Lipótmezőn kapott állást, alorvosként, majd Szegedre került, ahol az elmeklinikán lett tanársegéd. Itt szerezte meg egyetemi magántanári képesítését. Olyan nagy tisztelet övezte, hogy 1931-ben címzetes rendkívüli tanárrá avatták. Róla mesél Tringer László.

1939-től az angyalföldi elme-ideggyógyintézet igazgató főorvosa lett, 1951-től a Budapesti Orvostudományi Egyetemen pszichiátriát tanított. Legfontosabb kutatási területe a szkizofrénia volt, Meduna Lászlóval közösen vett részt a cardiazol-, illetve elektroshock klinikai kidolgozásában. Ezen felül leírta a szkizofrénia struktúra-elméletét. A híres emberek betegségeivel is foglalkozott. Sikerült bizonyítani, hogy Semmelweis Ignác idegrendszeri tünetei a szepszis által okozott toxinfelzívódás következményei voltak.

Mielőtt folytatnánk az ön-életrajzát, szólaljon meg Tringer László professzor emeritus, aki nemcsak, hogy ismerte Nyírőt, de a tanítványa is volt.

– Úgy mutatom be önmagam, mint tanítványainak egyik utolsó mohikánját – kezdi a tanítvány. – Én még három évig dolgozhattam vele. 1963-tól 1966-ig, azaz haláláig voltam pályakezdő munkatársa. Szakmai pályafutásomra, az ő személyisége meglehetősen rányomta bélyegét. Olyannyira,

hogy a pszichiátriai tankönyvem, melyet az orvostanhallgatók több mint tíz éve használnak, igazában Nyírő Gyula 1962-ben megjelent pszichiátria tankönyvét tekinti szellemi modelljének. Én egyébként az életem folyamán, tehát az elmúlt ötven évben a pszichoterápia területén működtem ezen a klinikán, ebből az ötvenből 1994-től 2004-ig én igazgattam az intézményt.

A múlt idő minek szól?

– Természetesen nyugdíjban vagyok, de mint professzor taní-

tok, a német szekció előadásait én tartom, vizsgáztatok is, tehát vannak tevékenységeim.

Mit tanult Nyírő Gyulától?

– Elsősorban a betegekkel tartandó személyes viszony fontosságát! Olyan klinikaigazgató volt, aki óramű pontossággal hetente kétszer vizitelt. És mindenkihez eljutott. Minden beteggel személyesen találkozott. Olyan professzor volt, aki az előadásokat fontosnak tartotta, akkor még a klinika lehetővé tette, hogy az előadásain az összes dolgozó megjelenhetett. A tanterem első sora a munkatársainak volt fönntartva. Olyan szellemi élet volt, melyet ő generált maga körül, miközben elsősorban gyakorlati ember volt.

Milyen betegségek voltak a 60-as években a leggyakoribbak?

– Akkortájt a szkizofrénia, depresszió, alkoholizmus, szenvedélybetegségek. Mint ahogy ma is, csak az arányok eltolódtak. Ma a személyiségzavarok vannak az első helyen. De a depresszió rögtön a nyomában van.

Mi volt a gyógyítás lehetősége?

– Akkor még a pszichiátriai gyógyszerek nagyon szegényes kínálattal álltak a rendelkezésünkre. A szkizofréneknél az elektrosokk állt a gyógyítás középpontjában, ami ma is használatos a hozzáfűződő előítéletek ellenére. Az én vezetésem alatt vezettük be, hogy a páciens mindezt altatásban éli át.

Mikor figyelt fel Önre Nyírő Gyula?

– Ez úgy kezdődött, hogy a klinika meghirdetett egy pályamunkát, amit én kidolgoztam ötödik éves medikus koromban. Mai nevén szakdolgozatnak hívják. A pályamunkára első díjat kaptam. Ennek alapján kikért az állásel osztó bizottságtól. Így kerültem a klinikára és attól kezdve rendszeres kapcsolatban voltunk. Ő vett rá, hogy a pszichológiai szakcsoportban előadást tartsak. Az ő kedvenc területe az Igazságügyi Pszichiátria volt. A sors úgy hozta, hogy a bizottság engem is tagjává választott, szóval még ebben is követtem. Sajnos egy

Károly úti kórházban volt főorvos. Ezt hívják ma Nyírő Gyula Kórháznak. Kinevezése után hamarosan valamilyen fekélybetegséggel megoperálták, aztán rendbe jött. Talán a vérnyomásával is probléma volt. Visszatérve az egészséges Nyírő Gyulára, klasszikus tanszékvezető volt, és úgy tudta irányítani a teendőit, hogy az adminisztratív intézkedéseket összesűrítette egy-két órában. Tevékenységének súlyát a gyógyítás és az oktatás töltötte ki. Azóta ez teljesen más irányba fordult. Az adminisztráció nap, mint nap egyre több lesz.

Volt valami, amiért irigyelni lehetett Nyírő Gyulát?

– Sok mindenért! Azt a humanitást igyekeztem ellesni tőle, ahogy az emberek felé fordult. Irigyeltem azt a kulturális hátteret, melyet Erdélyből hozott. Ahogy a második világháborúban kinyitotta angyalföldi kórházat a sebesültek előtt. Amúgy is azt a nézetet képviselte, hogy ne csak pszichiátriai betegek legyenek az intézményben, hanem legyenek általános kórházak, ahol csak egy osztály a pszichiátriai betegeké. Ezt a kórházi reformot is megvalósította. Ami még irigylendő volt nála, a magyar nyelvhez való kötődése. Egyszer kaptam tőle egy túl nagy feladatot, gyűjtsem ki Czuczor műveiből azokat a szólásokat, mondásokat, melyben pszichológiai bölcsesség rejlik.

Végezetül megajándékoz egy ilyen szólással?

– Nincs nehezebb az üres kosárnál.

Bozsán Eta

ilyen bizottsági ülés alatt, egy heves vita után lett rosszul. Bevitték ugyan a kórházba, de nem élte túl a szívinfarktust. Ez 1966 májusában történt.

Tudvalevő volt, hogy beteg?

– Cukorbeteg volt, azt tudom. Mielőtt ide tanszékvezetőnek nevezték, az angyalföldi Róbert

In memoriam Buda Béla

Hetvennégy éves korában elhunyt Buda Béla Prima-díjas pszichiáter, akit addiktológiai, kommunikációelméleti, szociálpszichológiai munkássága alapján méltán nevezhetünk a rendszerváltó generáció egyik legnagyobb formátumú képviselőjének. Gyakorlati munkássága során olyan súlyos, a magyar társadalom egészét érintő problémákra keresett választ, mint az öngyilkosság vagy az alkoholizmus, majd a kábítószer-használat, hiszen részt vett az új nemzeti drogstratégia kialakításában is. Komplex, holisztikus meglátásait lehetetlen leírni egy-egy szűkebb tudományterület fogalomrendszerével. Noha számos intézetet vezetett, átfogó tudású, csöndes, szerény ember volt, még a szenvedélybetegekért is szelíd szenvedéllyel harcolt. Élete során tizenegy szaklapnak volt szerkesztője, valamint több mint hetven könyvet írt vagy szerkesztett „Igazi változást csak a szeretet képes kiváltani bennünk” – írta egyik könyvében. Ebben a szellemben búcsúznak tőle pályatársai hasábjainkon.

Elment. Gyorsan, váratlanul. Nem ingatja már többé nagy fejét, nem fürkészi a szemével az előtte lévőket, mintha vizsgálná, olvasták-e a könyveit, tudják-e követni gondolatait. Nem érvel már a szakmák nagyjai ellenében, akikhez ő is tartozott. Mert akár pszichoterápiáról, akár szociológiáról, alkoholológiáról, szexológiáról, emberi kommunikációról, empátiáról, pszichiátriáról, dinamikus, pszichiátriáról, pszichológiáról, társadalmi beilleszkedési zavarokról legyen is szó (és biztosan kihagytam még valamit a sorból), alkotott valamilyen maradandót. Valamilyen megkerülhetlent. Valamit, amihez viszonyulni kell. Mint ahogy őhozza is. Hihetetlen szakirodalmi naprakész tájékozottsága és íráskészsége, hatalmas munkabírása olyan életmű lerakására készítette, amely sokáig példa marad. Mindig meg lehetett kérni egy témára, egy recenzióra, egy előadásra. Sokaknak segített a szakmai eligazodásban, pályájuk alakításában.

Nem szerette a mainstreamet. Sem a középszert. Életeleme volt bizonyos szembenállás, vitatkozás. Bátran kiállt a szocialista körülmények között éppen bontakozó, az emberrel, annak gyengeségeivel foglalkozó human tudományokért. Egy-egy területről azután továbblépett és elképedve láttuk, hogy pár hónap alatt már az új területén is olyan szakértő, aki irányt mutat, akire feltekinünk.

Pályafutása igazában az íróasztal mellett, vagy az ölébe tett írógépre hajolva zajlott. Gyorsan gépelt és úgy gondolkodott, úgy beszélt, fogalmazott, hogy abból rögtön kész művek születtek. Az intézményeket nem igazán kedvelte.

Kedves, empátiás és tartózkodó volt. Sokakkal kedves volt, de nem sokakat engedett igazán közel magához.

Mindenkit viszonyulásra készítetett. Viszonyulásra saját magával, a szakmával, a ki-ki által képviselt álláspontokkal és magával Buda Bélával is. Követőket,

ellenzőket és elgondolkodókat egyaránt termett ez a szembe-sítés.

Munkájához képest neki járó elismerést, pozíciót keveset és későn kapott. Mintha mindig valahogy a sor végére került volna, akiről elfeledkeznek. Vagy akiről jobb elfeledkezni.

Hatalmas tudását, rengeteg mondanivalóját számos könyve, írásműve, recenziói, az általa alapított szakmai folyóiratok őrzik. És szolgálják ennek a tudásnak és szemléletnek az átadását további generációknak. Lételeme volt ez a továbbadás.

Életműve lezárult, írásaiban maradandó marad.

Harmatta János

Buda Bélával való kapcsolatomat valamiféle lelki „ikerség” jellemzi. Ugyanis egy napon születtünk (1939. ápr. 2.), hat éven keresztül

egy egyetemi csoportba jártunk, mindketten (a csoportból összesen négyen) pszichiáterek lettünk, mindkettőnk munkásságát jelentős részben a pszichoterápia uralja. És ahogy az „ikreknél” gyakori, az életpályák eltávolodnak. Béla a dinamikus lélektan felé nyitott, én a kísérleti lélektan irányában kezdtem tájékozódni. Bár ebben az életkorban az ember gyakran jár temetésre, pályatársam váratlan eltávózása lelkileg megviselt.

Béla továbbra is referenciapontom marad, így „elárvultan” is.

Tringer László

Ha Rá gondolok, a derűs arcával jelenik meg előttem és a humora jut eszembe. Különös, fanyar-frappáns-csípősen vicces tudott lenni, de sose bántó, mert önmagát tudta a leggyranóbb módon kiviccelni. Ezt nevezi a

humorológia intellektuális humoroknak.

Számomra Ő volt talán az utolsó polihisztor, a reneszánsz uomo universale megtestesítője, szemben az individualizmus jelenkori uomo singulare modelljével, amelyben valaki úgy egyedi, rendkívüli, hogy csak egy valami-

ben, vagy szűk területen tud kiválót alkotni.

Nem nehéz kimondani, zseni volt, páratlan, „minden szinten szinte minden”. Ami hiányozhatott benne, belőle, azt csak ő tudta és szenvedte meg. Nagyon lehetett tisztelve szeretni, én így voltam a barátja.

Bagdy Emőke

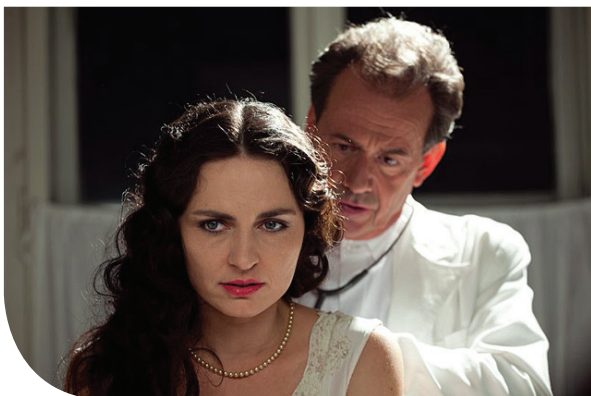
Haraszi Lászlóval és Budavári Ágotával

Alig néhány éve készült romantikus filmdráma Márai Sándor: Kaland című regényéből. Sipos József rendező remek színészeket vonultatott fel: Marozsán Erika, Csányi Sándor, Törőcsik Mari, na és a főszereplő Kádár professzort alakító Gerd Bockmann. És mert Márai gondolatai a karrierről, a férfi-nő kapcsolatról időtállóak, érdemes kézbe venni a könyvet, megnézni a filmet, és előtte elolvasni Osváth Péter ajánlóját.

Kaland

A dráma – a Sirályhoz hasonlóan – elsősorban a férfiak szempontjából tárja fel az identitásfejlődés összetevőit. Tükrözi és egyben reflektál is azokra az alapvető konfliktusokra, melyeket a férfiak életciklusainak átmeneti krízisei hívnak elő. A titkok és hazugságok bonyolult szövedékének fokozatos kibontása szinte lélektani thrillerré avatja a művet. Márai különleges pszichológiai érzéken alapuló narrációs stílusa azt eredményezi, hogy a lélektani csúcspontok katarzisa nehezen csillapodó (vagy akár továbbgyűrűző) hullámokat ver a befogadó lelkében. Bár – a való élethez hasonlóan – a hepiendet biztosító egyszerű megoldás és így a feloldódás elmarad, a dráma egyéni létezésünk sorskérdéseit külső ágensként, egyfajta katalizátorként veti lelkünk kagylójába, ahol aztán már csak rajtunk múlik, képesek leszünk-e ezt, saját sorsunkat is befolyásoló igazgyönggyé változtatni.

Mára legtöbbször művéhez hasonlóan, az alaptörténet itt is konvencionális. Sikerei csúcsán a neves orvosprofesszornak rá kell döbennie, hogy fiatal felesége szerelembe esett védencével, a tehetséges ifjú doktorral és mindketten el akarják hagyni őt, hogy Olaszországba szökjének. A filmben az utolsó együtt töltött nap és éjszaka eseményeit követhetjük végig. Kapcsolatukról sem felesége, sem a fiatal férfi nem képes beszámolni neki, így a kimond/hat/atlan titok egyre jobban fokozza a lélektani feszült-

séget. Az este háttértörténetét a professor által megálmodott intézmény érdekében szervezett jótékonyági bál képezi, amit Anna rosszulléte szakít félbe. Ezt követően orvosi vizsgálatra kerül sor, amikor a professor végzetes tüdőbajt diagnosztizál feleségénél, azonban nem árulja el a vizsgálat eredményét, újabb titokkal növelve a feszültséget.

A mű csúcspontját a professor és a fiatal doktor hajnali beszélgetése jelenti, amikor nem a fiatal szerelmes, hanem a férj okoz megrázó meglepetést a másiknak.

„Nem ismerem az irgalmat többé. Szerelem. Végzet. A nagy szavak. A nagy indulatok. Ön megkapja azt, amit az élettől remélt. Megkapja a két legnagyobb kalandot, ahogyan csak kevesen kapják meg az életben. megkapja a szerelmet és a halált.”

A professor elmondja tanítványának, hogy szerelme halálos beteg, és őt bízta meg azzal, hogy vigyázzon feleségére, csillapítsa kínjait és tegye boldoggá élete utolsó hónapjait. A visszautasíthatatlan kérés a szerelmi kalandot, embert próbáló felelősségteljes szakmai feladattá változtatja.

A film egyértelműen az idősödő férfi lelki gyötrelmeit állítja középpontban, így az ő szemszögéből követhetjük végig az eseményeket, a többi szereplő inkább csak sematikus karaktereket formál meg, háttérrel biztosítva a főhős lélektani folyamatai-

nak ábrázolásához, mely sok általános kapcsolati tanulsággal is szolgál. A professzor fiatal korát karrierjére áldozza, majd tudományos pályafutásának beteljesítése helyett a társadalmi, egzisztenciális és kapcsolati boldogulást választja, amikor egy fiatal nőt vesz el feleségül:

„De találtam helyette valami mást, ami legalább olyan értékes, mint a homályos vágy, melyet ideosebb betegeim boldogságnak neveznek. Találtam bizalmat, mely feltétlen, az élet semmilyen helyzetében nem rendül meg... Ő az, aki vállalkozott a legnehezebb szerepre, melyet ember vállalhat az életben... megismerni és elviselni egymást. Ez az emberi szerep.”

Megpróbálja feleségét boldoggá tenni, biztonságos életet, minden hétköznapi dolgot és földi jót biztosítva számára. Tehetséges fiatal beosztottját is a szárnyai alá veszi, akit szinte utódjának tekint. Törekvései azonban kudarcot vallanak, csalódnia kell a hozzá legközelebb állókban, hiszen ők a háta mögött szerelembe esnek. Talán éppen ez indítja el azt az önreflektív folyamatot, aminek segítségével átértékeli a múltat és saját szerepét a helyzet kialakulásában. A dolgok irányítása kicsúszott a kezéből, a kontrollt a gondoskodás formájában tudja tovább gyakorolni, a lemondás okozta nárcisztikus kielégülésből nyerve erőt. A nárcisztikus sérelemből fakadó bosszúvágy okozta passzív-agresszív törekvés a revánsra és a helyzet kontrollálására, valamint a lemondás és a valódi gondoskodás kettőssége teszi a professzor karakterét olyannyira árnyalttá és összetetté, hogy személyiségével és szerepével kapcsolatos ambivalenciánk a mű végén sem oldódik. Hiszen a fiatalok szerelmének lerombolásával az idős férfi ugyan bosszút áll a megcsalatasáért, de ez sem teszi helyzetét kevésbé tragikusná, hiszen pontosan azokat veszti el, akik a legközelebb álltak hozzá és velük együtt az egyéni életén túlmutató jövő ígérete is a semmibe tűnik. A krízis csúcspontján a veszteség fájdalma miatt élete értelmében és

hivatásában is csalódik. A lét nagy kérdéseivel való szembesülés és a válságok azonban nem kerülhetők el, ez pedig alapvető változásokat hív elő:

„...Ami boldogság volt, összetört. Mit tehetek még? Megkísérlem az utolsó tartalommal megtölteni az életet... A munka. Az a másik munka, az igazi, amelytől nem vár az ember személyes sikert, sem hasznot, sem dicsőséget.”

A dráma a klasszikus ödipális rivalizációs helyzet bemutatását a Máraiktól megszokott mély-lélektani háttérrel (valószínűleg a pszichoanalízis megtermékenyítő hatásának köszönhetően – talán elég Márai Ferenczi nekrológjára utalnunk) és dramaturgiai fordulatokkal teszi egyedivé. Sajátos toposzai (kaland és végzet, szerelem és halál, hivatás, fejlődés, kapcsolatok) kapcsán ebben a drámában is a

lét legfontosabb kérdéseit boncolgatja, koroktól és kultúráktól függetlenül. Az egyéni sorsok interperszonális kivetüléseit és kríziseit különleges módon ábrázolja, mely sok általános tanulsággal is szolgálhat. Nagyon érdekes a műben végigkövetni Márai komplex holisztikus szemléletét a testi és lélektani folyamatok kölcsönhatásának ábrázolásában. (A tüdőbaj központi szerepét illetően joggal juthat eszünkbe Thomas Mann Varázshegye). A szerelmi-kapcsolati és a szomatikus krízis dinamikája, valamint a különböző életfázisok ütközése és reakcióik komplementaritása különleges jelentőséget kap a professzor és a fiatal doktor kapcsolatának alakulásában. Mivel mind a fejlődési, mind az akcidentális krízisek (nem is szólva a kettő együttes jelentkezéséről) kapcsolati erőterben zajlanak, így az interperszonális krízisek jelentős mértékben befolyásolják egyéni identitásfejlődésünket is. Ezt sem a mindennapi terápiás gyakorlatban, sem saját életünkben nem szabad figyelmen kívül hagynunk.

Osváth Péter

A lány, aki mindig mosolyog...

„Az elhivatottságot az idő- és energiabefektetés támasztja alá a leginkább, amelyet valaki a kötelező feladatok elvégzésén túl is egy adott témának szentel” – írta Jakab Judit motivációs levelében, és szerencsésnek tartja magát, mert ő ezt az elhivatottságot megtalálta a pszichiátriában. Emellett prózát, blogot ír, és gyakran süt finomabbnál finomabb süteményeket.

Édesapám ügyvéd, édesanyám gimnáziumi tanárnőként dolgozik. Nyolcéves koromban halt meg az anyai nagymamám, ő volt pszichiáter. Talán az ő hatására nézegettem már gyerekko-

Húgommal...

romban a gyermekpszichológiai tesztként szolgáló család- és farajokot egy otthon talált szakönyvben. Később, a vizsgákra való felkészülés során felfedeztem, hogy néhány „pszicho-téma”, amitől az évfolyamtársam jelentős része idegenkedett, az nekem olyan alaptudás, mint mondjuk egy matematikusnak az integrálszámítás.

Először nem pszichiáternek jelentkeztem...

– Mindig emberekkel akartam foglalkozni, ezért érettségi után az ELTE pszichológia szakára je-

lentkeztem. A pszichiátria és a pszichológia egymást kiegészítő határterületek, ennyit tudtam akkor, és lelkesen vártam, milyen lesz az egyetem. A kezdetektől tisztában voltam viszont azzal is, hogy pszichiáterként több lehetőségem lenne, a problémák szélesebb körével tudnék foglalkozni. Ez volt az egyik ok, amiért végül egy év után váltottam. –

Juditnak bizonyos szempontból sokkoló volt az orvosi egyetem. Mint mondja, a legkisebb vizsga előtt is szorongott, igaz, ebben főleg maximalizmusa játszott szerepet: nem tud „kicsit” tanulni. Az első két évben legtöbb hobbiját leépítette, nem volt ideje sem olvasni, sem leülni a zongora mellé.

Nem bántad meg?

– Nem, egy percre sem. Nem tudok mást elképzelni, az nem én lennék. És harmadévtől már jöttek azok a tárgyak, amiket szerettem. A klinikai éveket, a gyakorlatokat kifejezetten kedveltem, hiszen ott már páciensekkel is lehetett találkozni. Nekem nagyon fontos, bármilyen szakterületről legyen szó, hogy ne csak az illető körtörténetét ismerjem meg, ha-

Húgommal, édesapámmal az avatáson...

nem az esetleges félelmét is oldjam. Amikor például kardiológián voltam a harmadév utáni kötelező gyakorlaton, egy beteg fő panasza a nehézlégzés volt. Azt mondta, fullad, amikor a szőlőben dolgozik. Erre én megkérdeztem, hogy tényleg, van szőlője? És hol? A férfi lelkesen mesélt, és közben feloldódott. A vizsgálat így sem tartott sokkal tovább, de egészen más hangulatban zajlott. Döntésemet, hogy miért pont orvosként szeretnék foglalkozni az emberekkel, tulajdonképpen az az elképzelés befolyásolta, ami bennem ennek a szakmának a presztízsről és az autentikus orvostól, mint sokoldalú, példamutató személyiségről élt.

Bár Judit biztos volt abban, hogy pszichiáter szeretne lenni, a gyermek neurológia majdnem elcsábította. Lenyűgözték a gyakorlat alatt látott esetek, és ott találkozott egy olyan orvossal is, akire példaképként néz fel: Herczegfalvi Ágnessel.

Mi volt Herczegfalvi doktornőben a legizgalmasabb?

– Szerintem egy orvosnak komplex, példaértékű személyiségnek kell lennie, és ő éppen

ilyen. Osztályvezető főorvos, jóformán az egyetlen gyermekneurológus a házban, ellátja az ambulanciát, családja van, művelt, és mindig nagyon kedves, közvetlen nemcsak a gyerekekkel, hanem a kollégáival is. Ugyanilyen példaértékű, karizmatikus személyiségnek tartom Angster Mária gyermekpszichológus és klinikai szakpszichológust is, akitől egy egyelőre erősen vitatott módszert, a családállítást tanultam, lassan másfél éve. –

Kolozsvári Grandpierre Emil írta, hogy fiatalkorban az élet olyan, mint egy rendező pályaudvar. Sok a sín, bármelyiken el lehet indulni, könnyű váltani egyikről a másikra. Később azonban, amikor a sínek már eltávolodtak egymástól, nehezebb a változtatás. Ennél a hasonlatnál maradván Judit most még a pályaudvaron van.

Milyen „sínek” közül válogathatsz?

– Beadtam a jelentkezésemet a Nyíró Gyula Kórház által meghirdetett pszichiáter reziden-si állásra. Az osztályos munka mellett szívesen kutatnék is. A magánpraxistól sem zárkozom el, idővel szeretnék pszichoterápiával és a már említett családállításal foglalkozni. Életcéljaim egyike, hogy nagyon jó legyek – a saját, szubjektív mércém szerint mindenesetre – a szakmámban.

Gondolom, a most végzett orvosok mindegyikének megfordul a fejében, hogy külföldre menjen dolgozni.

– Én is gondoltam rá, Svédország, Dánia engem is vonz. Mélyvíz lenne, az biztos, de úgy érzem, most itt kell helytállnom. Az én erősségem a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, persze egy nyelvet viszonylag könnyen meg lehet tanulni. Viszont a kimondott szavaknál sokkal rejtettebb és árnyaltabb metakommunikációs közlések pontos megértéséhez esszenciális az adott kulturális, illetve szociális közeg maximális ismerete. Ettől függetlenül per-

sze sokat gondolkodom azon is, meddig várom még a szüleimtől, hogy adjanak nekem? Az is kérdés, mennyire tudnék integrálódni külföldön, de ez megint csak megjósolhatatlan anélkül, hogy ki ne próbálnám. –

„Édességfüggő vagyok” mondja az örökké mosolygó Judit. Ő maga is készít süteményeket, sőt azt sem tartja kizártnak, hogy a gasztronómia idővel nagyobb szerepet kapjon az életében. És ez még mindig nem minden...

– Az elmúlt 2-3 évben tudatosan figyelek arra, hogy időt szakítsak a szabadidős tevékenységekre. Remélem, a hobbik segítenek majd, hogy ne égjek ki. Imádok utazni. Ősszel 1,5 millió forintot nyertem a Legyen Ön is milliomos! című játékban, ennek a nagy részét félretettem a jelenleg folyó és jövőbeli pszichoterápiás képzéseimre. Ennek a nyereségnek köszönhető az is, hogy kilátogathattam októberben a húgomhoz, aki ösztöndíjjal épp Lyonban tanult akkor. Jókat enni és jókat főzni is szeretek, legjobb barátnőmmel közös tervünk, hogy régi receptek újra gondolásával egy szakácskönyvet állítsunk össze. Örök szerelmem a színház, a filmek, a zene – tizenegy évig zongoráztam – és persze az olvasás.

Vámos Éva

Sokkoló számok a mentális egészségről...

Bitter István, Josep Maria Haro és Papp Szilvia

A szakmai tanácskozást Horváth Ildikó, az Emberi Erőforrások Minisztériuma egészségpolitikai főosztályának vezetője nyitotta meg, aki maga is kutató. Köszöntőjében a legmesszebb menőkig támogatta az európai lakosság mentális egészségének javítását szolgáló tevékenységeket.

Bevezető előadásában Bitter István a legutóbbi kutatási eredményeket összegezte, s ezek alapján hangsúlyozta: növelni kell az erőforrásokat a központi idegrendszer betegségeinek csökkentése érdekében. A Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikájának professzora elmondta, hogy a leg súlyosabb terhet a társadalom számára a mentális betegségek közül a depresszió okozza. A korábbi előrejelzések szerint 2020-ra várták azt, hogy a depresszió az életről tör, de ez már 2010-ben megtörtént. Ezután a leggyakoribbak a különböző demenciák, ami nyilván elsősorban az élet-tartam növekedése miatt alakult így. Majd a pszichotikus zavarok, a szorongásos betegségek, az al-

lakosság 6,9 százaléka depressziós, 164,8 millió ember (az EU lakosságának 38 százaléka) szenved az agy valamely betegségében. Sokkolóak a számok, de az európai orvosok, egészségpolitikuskok és kutatók szándéka épp az, hogy a megdöbbentő számokkal sokkal nagyobb figyelmet keltsenek és sokkal több pénzt szerezzenek a központi idegrendszeri rendellenességek megelőzésére, illetve gyógyítására. A megoldásra váró feladatokat felismerve az Európai Unió 2013 májusát az AGY EURÓPAI HÓNAPJÁNAK jelölte ki, s rendezvénysorozatot indított el a kontinensen. A – betűrövidítéssel – ROAMER-nek nevezett program keretében Magyarországon is konferenciát rendeztek „Új távlatok a mentális egészség kutatásában” címmel.

kohol és más pszichoaktív szerek okozta függőség következik.

Sperlágh Beáta, a Magyar Tudományos Akadémia Orvostudományi Kutatóintézetéből az mutatta be, hogy alap kutatások nélkül a mentálhigiéniai gyógyítás nem tud előbbre jutni. A tu-

dós a többi között ismertette, milyen új lehetőségek kínálkoznak a mentális zavarok gyógyszeres kezelésében – a genetikai polimorfizmusoktól az állatkísérletes modellekig.

Demetrovics Zsolt, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pszi-

Josep Maria Haro
Spanyolországból

rópai Bizottság átfogó kutatási tervet dolgozott, amelyet az EB Kutatási és Innovációs Főigazgatósága vezet. A tevékenység nemzetközi munkabizottságokban folyik (az egyik keretprogram vezetője Bitter István), s a teljes menetrendet a ROAMER konzorcium foglalja keretbe.

A budapesti konferencián a spanyol Josep Haro, a 7. számú

gazdasági szempontok; 5) közegészségügy; 6) jólét. A ROAMER szakértői csoportjai összefoglalják a korszerű kutatási eredményeket, kimutatják a jelenlegi tudásunk hiányosságait, majd javaslatokat tesznek a szükséges lépésekre.

A konferenciára meghívott Linszen professzor a sokszor egymástól messze élő ROAMER-tanácsadók munkájának koordinátora. A nagy tapasztalatokkal rendelkező holland professzor a pszichiátriai betegségek leghatékonyabb megelőzési és kezelési módjairól szólva, nemzetközi áttekintést adott arról, hogy az egyes országokban milyen eredményeket értek el a preventív módszerek alkalmazásában.

chológiai Intézetének vezetője arról beszélt, hogy miért van szükség a mentális egészség kutatásában a lélekgyógyászatra is.

Gál Péter a SE egészségügyi és közszolgálati karáról elmondta, hogy az egészségügy szervezése, a meglévő források helyes elosztása, az ismert módszerek hatékonyabb alkalmazása, a jó együttműködés hogyan javíthatja az egészségügyi ellátását, vagyis hogy a különböző módszerek kutatása elengedhetetlen a lehető legbiztonságosabb ellátás megőrzéséhez.

Mit kutat a ROAMER konzorcium?

Az idegrendszer betegségeinek növekvő terhei miatt az Eu-

Don H. Linszen Hollandiából
és Bitter István

munkacsoport koordinátora elmondta: a kezdeményezés egyik legfőbb célja a mentális betegségek okairól, megelőzhetőségükről és kezelésükről megszerzett tudás növelése. A konzorcium hat terület kutatására, illetve fejlesztésére tesz javaslatokat: 1) kutatási infrastruktúra és kapacitás fejlesztése; 2) biológiai és orvosi kutatások; 3) pszichológiai terápiák és folyamatok; 4) szociális és

Don H.
Linszen

Csák Elemér

A szőke hajszál...

Tóth Miklós pszichiáter, szexuál- és házasságterapeuta Szegeden él, s nem messze onnan egy wellness szálló szivarszobájában találtunk rá, ha nem is ő magára, csak a hangjára. Akkor derült fény Janus-arcára: ő a Bevezetés a szexuálterápiába, illetve a Házasságterápia szerzője, álnéven azonban regényeket ír. Olyan jól álcázta magát, hogy az irodalmi berkekben is csak találgatták, ki lehet az a Halloway János, két remek regény írója.

Mi adta az indíttatást a regényírásra?

– Az első regényemet 13-14 éves koromban írtam. Akkor még nem gondoltam arra, hogy az orvosira menjek. Ennek az első, házilag bekötött, de írógéppel írt könyvnek a címe „A szőke hajszál” volt, úgy háromszáz oldalas krimi, természetesen sohasem jelent meg, de én, és azok az iskolatársaim, akiknek kölcsön adtam, nagyon élvezték. Sajnos, egyikük elvesztette, így nem tudom kiállítani a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

A Rendszerváltó szerelmek szatirikus mese felnőtteknek, egy értelmiségi családról szól. Mit

mondana róla az olvasóknak kedvcsinálónak?

– A „Rendszerváltó szerelmek” 2004-ben jelent meg a Fekete Sas Kiadó gondozásában. Hál istennek a kritika vegyesen fogadta. Voltak, akik a legjobb modern magyar regénynek nevezték, mások a Szabó családhoz hasonlították. A cselekménye túlságosan bonyolult, ezért – ahogyan Ön fogalmazott – „kedvcsinálónak” csak annyit, hogy a regény egyik hőse a rendszerváltást konszenzuális hatalmi elit bővítésnek nevezte. Na, persze van ebben minden: különleges emberi sorsok, társadalomkritika, marhaskodás, szerelem, szex, de a pszichoterápia szatirikus bemutatása is. Az ember ne minősítse saját írását, én mégis megteszem. Viszonylag jó színvonalú lektúrnek tartom. Mászt én nem is tudok írni, az igazi irodalmat átengedem a „rendes” íróknak.

Másik regénye a Mókusmese – gyermekeknek, akik azóta sajnos már felnőttek. Hát ez sem éppen szokványos. Summázná?

– A „Mókusmesét” egy osztrák kiadó adta ki magyarul, pár hónapja. Én csak az íróasztalomon meg a könyvespolcomon tartok rendet, egyébként hajlamos vagyok a lustaságra és a slendriánságra, így elkerülte a figyelmemet, hogy ez a könyv csak az interneten keresztül kapható. Hogyan summáznám a regény cselekményét? Úgy, ahogyan a hátoldalán olvasható: „Vidéki erdőcskében ugrándozó hat vidám mókust egy Mókuciából érkező művelt, gazdag, több nyelven beszélő hetedik rábeszéli, hogy éljenek „magasabb rendű életet” jöjjenek vele Budapestre. Megtanítja őket ember-nyelven beszélni és belekóstoltatja őket az emberi műveltségbe is. Amikor a fővárosba érnek, a parlamentben éppen arról folyik a vita, legyenek-e egyenrangúak a magyar

Halloway János

Mókusmese

Gyermekeknek akik azóta
sajnos már felnőttek

United
p.c.

emberekkel mókus polgártársaik. Nyomon követhetjük a hét mókus és egy, az út közben hozzájuk csapódott macska hol mulatságos, hol szívszorító kalandjait a regény lapjain.”

Hivatásánál fogva sok szerencsés vagy szomorú kimenetelű „házitusának” volt tanúja. A Házasságtérápia című könyvét nevezhetnénk a naplójának is. Mit tart a legfontosabbnak egy házasságban?

– Azt, hogy emberek azonos mértékben adjanak egymásnak szabadságot, és tudjanak játszódni. Egy házassági tusában a párterápiának nem az összehéberítés a célja, hanem annak

megvizsgálása, hogy visszafordítható-e folyamat a terapeuta segítségével.

Sokaknak van szexuális problémája?

– Még fiatal korban is sokkal több a gond, mint a laikusok gondolnák, például huszonéves srácoknak erekciós problémája van, egyébként inkább gyakori a korai magömlés, később az ellenkezője. A nőknél az anorgazmia a leggyakoribb panasz.

Most is dolgozik egy saját élmény ihlette új regényen. Ez is a korábbiakhoz hasonló különbség lesz?

– Amin most dolgozom, az egy pseudo-kémregény, a délszláv háború idején játszódik, Szegeden. Természetesen szó sincs arról, hogy ennek a megtörténtekhez bármi köze volna, nagyon szabadon kezelem az írói képzeletet. Jugoszlávia széteséséről tényirodalmat sokat írtak, köztük nagyon magas színvonalúakat is, angolul, szerbül, horvátul, és természetesen más nyelveken is. A saját élmény nem a délszláv háborúra vonatkozik, hanem szülővárosom, Szeged újra felfedezésére. Harminchat évig voltam távol. Nem tagadom, egy kis reklámot is szándékozom csapni ennek a szép és élhető városnak.

Mióta él Szegeden? Szereti?

– Annak idején, amikor Füredi János professzor úr az Orvosi Hetilapban meg a Magyar Pszichológiai Szemlében megjelent publikációim alapján (egyébként személyes ismeretség nélkül) meghívott Budapestre, hogy dolgozzak az osztályán, néhány hét alatt budapestinek éreztem magam. A beilleszkedést nagyon megkönnyítette, hogy egy széles baráti körbe kerültem, akik pillanatok alatt befogadtak. Miután jó ideje a professzor úr nem a főnököm, tanítómesterem, hanem inkább barátok vagyunk, talán nem tűnik hízelkedésnek, ha megemlítem, hogy neki arra is volt gondja, hogy barátokra és barátnőkre leljek. Szegedre személyes, családi okok miatt költöztem vissza. Micsoda egy parvenü vagyok, ha most azt mondom Önnek, hogy felfedeztem, hogy „vidéken” is van élet! Szegeden minőségi. Például a Dugonics társaság az első magyarországi civil társaság volt, és most is működik. Sok a kedves és okos, tájékozott, művelt ember, szépek a nők, az egyetemi élet meghatározza a belváros hangulatát. Nekem csak két bajom van Szegeddel. Sokat kell a villamosra várni, és lámpáknál sok benzint pöfög el az ember autója, amíg a piros zöldre vált.

Gubcsi Anikó

Egy szuggesztív csapatépítő hétköznapi

Nincs jó passzban. Ozsváth Károly először 2011 karácsonyán szenvedett combnyaktörést, másodszer idén, húsvétkor. Az elsőből gyorsan felépült, és újra megnyitotta pszichoterápiás rendelőjét, megint autót vezetett, s abban bízunk, hogy most is hamar eldobhatja a járókeretet, és lesz még alkalma a hozzáfutókkal beszélgetni. Többségük nem pszichiátriai beteg, hanem kimutatható alap nélkül, gyötrő tünetekkel gyógyulást kereső ember. A panaszok forrását igyekszik felismertetni, ami ha sikerül, remény van a gyötrelmek enyhítésére. Ezért szeretné folytatni...

A kollégák drukkolnak neki, hogy megint csatasorba álljon. Pécsen nem találkoztam olyan pszichiáterrel és pszichológussal, aki ne tisztelné, becsülné. S ez nem a 87 évének szól, és nem a balesetei okán érzett sajnálatot csomagolják dicséretbe. Valamennyien nagyra tartják. Mondják róla, hogy a terápiás pszichiátriai hagyományok szuggesztív mestere, tanárként remek előadó, megemlítik, hogy vezetőként igazi csapatépítő volt, aki a fiatalabbakra sosem volt féltékeny (pedig az roppant természetes érzés), inkább atyaien segítette őket, teret nyitott nekik. Tisztelettel beszélnek tudományos munkásságáról, tan- és szakkönyveiről, arról, hogy ő annak a szellem-körnek a meghatározó alakja, akik a lélek működési zavarainak a szociális hátterét kutatták. Ozsváth és szakmai szövetségesei létrehoztak egy műhelyt, ami a hetvenes években kiérdemelte a „pécsi iskola” titulust, s a professzornak megkerülhetetlen szerepe volt az orvosi pszichológia oktatásának elindításában és az önálló Ma-

gyar Pszichiátriai Társaság megalakításában.

Ő mosolyogva fogad minden elismerést, amiképp a konfliktusokat is hajlamos humorral kezelni. S arra szüksége is volt, hisz azt ismerősei is sejtik, hogy a profnak kemény csatákat kellett megvívnia céljai elérésére.

A hatalom dölyfe torzít...

Honvédorvosi ösztöndíjjal fejezte be az orvosi egyetemet – az akkor kedvező szakmai és anyagi ígéretek csábították a Pest melletti Szilasligeten és a gödöllői gimnáziumban felnőtt fiatalembert. A Központi Honvédkórházban Juhász Pál vezette ideg-elmeosztályon kezdte honvédorvosi pályáját. Innen helyezték át vezető orvosnak. a miskolci páncélosokhoz. A fiatal tisztek befogadták, vitték gyakorlatra, megtanították harckocsit vezetni, ágyúzni. Jól érezte magát.

Később felfedezték organizatori tehetségét, mert a nyári tápiószecsői táborozáson mintaszerűen szervezte meg a homo-

kon a higiénés rendszert. Amikor az egysége megszűnt, ígéretet kapott, hogy visszakerül a Juhász osztályra, mégis a Honvédelmi Minisztérium egészségügyi szervezési osztályán találta magát. Bár szakmailag varga-betű volt, viszont megtanult országos szinten szervezni, megismerte a felső vezetés működését, beelátott a hatalom játszmáiba, ráadásul munka közben megtanulta azt is, hogy ne vegye komolyan a hatalmat. Gyorsan megtapasztalta, hogy akiknek hatalom van a kezükben, éppoly emberek, mint bárki más, de a hatalom dölyfe eltorzítja világméjüket.

Sikerült visszakerülnie a neurológiára. A történelem vihara Juhászt elsodorja, Csorba Antal lett a főnöke, mestere, sok mindenben példaképe. Ozsváth Károly egyik fő célja a szellemi fogyatékos fiatalok kiszűrése a bevonulás előtt. Hitelesített csoportos papír-ceruza értelempróbát készített, munkatársaival, sok tízezer sorkötelest vizsgáltak. Lényeges tapasztalat: az IQ és a tanulással töltött évek korrelálnak.

1962-ben elvállalta az első vidéki ideg-elme osztály létrehozását a visszavett pécsi honvédkórházban. A pestiek szerint elásta magát. Tudta a célt, szövetségeket keresett. Fokozatosan kedvező légkör alakult ki a kórházban, ami eljutott a laktanyáig, a városhoz és az egyetemhez., és ebben tñ neki is szerepe volt. Kemény viták során fogadtatta el véleményét, amikor a sumákolók kiskatonák és a betegeskedő parancsnokok mellé állt. Ugyanakkor azért sokszor tövis volt a tisztok sarkában, mert a kiszolgáltatottak (kispapok, egyetemisták, jehovisták) védelmére kelt a megfelelő fórumokon. A seregben az volt az általános fel-fogás, hogy aki mellbe lövi magát és meghal, az öngyilkos, aki túléli a lövést, az szimuláns. Ő meg-értette környezetével, hogy az öngyilkossági kísérlet nem zsarolás, hanem kockázat. Elérte a katonai ügyészségnél, hogy minden öngyilkossági kísérlet alanya pszichiátriai vizsgálatra kerüljön. Ebből indult ki később a deviancia-kutatás irányaként a Baranya megyei átfogó öngyilkosság kutatás.

A szimulánsok őrangyala

Meghallgatták, elfogadták, de azért elnevezték őt a szimulánsok őrangyalának.

A kollégák és laikusok nehezen fogadták el, hogy testi bajok eredete gyakorta a lélekben és a környezetben keresendő. Már akkor gyűltek az adatok, hogy a keringési és tumoros betegségek előzményében gyakori a lelki bánatalom.

Ozsváth Károly figyelme Pécssett az addig ellátatlan neurotikusok felé fordult, Neurózis panaszleltárt hitelesített. A hatvanas évek végétől sorköteleseket, bányászokat, ipari munkásokat szűrtek. Azt találták, hogy átlagosan a férfiaknak kilenc, a nőknek tizenkét ideges panasz van. A panaszok száma az iskolai végzettséggel ellentétes összefüggést mutatott. A vizsgálatokban a tudományos di-

ákkörök hallgatói, háziorvosok, kórházak és rendelőintézetek is részt vettek. Ez indította el a pszichoterapeuta képzést, informális együttműködésként.

Az egyetemen értékes szakmai és emberi kapcsolatok gazdagították. Irigylően jó viszonya volt Grastyán Endrével, az egyetem megkerülhetetlen tudású, s a hatalom számára dühítően nagy nemzetközi tekintéllyel bíró idegfiziológusával.

– Ha beszélgetni kezdtünk, nem tudtuk abbahagyni – idézi fel a nálánál csak három évvel idősebb, ám már negyedszázada eltávozott társat. – A beszélgetésünk alján kialakult egy mély, de soha ki nem mondott barátság.

Együtt harcoltak az orvosi pszichológia tanmenetbe engedélyezésért. Megalakult az oktató csoport az Élettani Intézetben, de a klinikai háttér végül a honvédkórházi ideg-elmeosztályban jött létre.

Címzetes egyetemi tanár lett, majd 1987-ban az első önálló Pszichiátriai és Orvosi Pszichológiai Klinika megalapítója és első igazgatója. Orvos-ezredesként vonult nyugállományba, hetven évesen kapta meg a professor emeritus címet.

A szülők magatartásmintája dönt...

Ozsváth régóta vallja, hogy a felnőttkori lelki problémáink a gyerekkorból eredeznek. Hogy mindannyian a szülők ajánlotta magatartásmintát hordozzuk magunkban. Ha tőlük szeretetet kaptunk, képesek leszünk mi is szeretni, ha ők úrrá tudtak lenni a nehézségeken, mi is erősek leszünk. Nem feltétlenül a szavakkal nevel a szülő, hanem a gesztusaival. Az raktározódik el bennünk szinte a fogantatásunktól halálunkig. Amit a szülők elhibáztak a gyerekkorban, azt már később nem vagy alig lehet helyrehozni. Viszont az a gyerek, aki otthon bölcs példát kap, akit oko-

san szeretnek, stabil felnőtté válik, s gondjai miatt nem szorong, és nem menekül italba, drogba, vásárlásba, divatmajmolásba, szerencsejátékba vagy a túlzott és kisajátító munkába.

Az instabil felnőttek lelki nyugalmának helyreállítására ma már remek gyógyszerek készülnek, Ozsváth Károly azonban csak végszükségben ír fel gyógyszert, Beszélgetve gyógyít. Meggyőzi a hozzáfutókat, hogy nem betegek, csak érzékeny emberek. Aki inkább pirulát kér, az belenyugszik abba, hogy ő beteg, s nem tud önmagán segíteni. Sokan azért utasítják el a beszélgetést, mert az idő- és energiaigényes, és drágább, mint a gyógyszer. Nem mindenki engedheti meg magának a terápiát. Rádásul a betegek nem szívesen fordulnak pszichiáterhez.

Félnek attól, hogy környezetük – megtudva, hová járnak – kineveti őket. Mindamelllett a stigmatizációtól való félelem sokat enyhült az elmúlt évtizedekben. A mentális bajokkal küzdők arány viszont változott lényegesen. Ozsváthnak tulajdonítják azt a mondást, hogy hazánk a 3 millió koldus országából 3 millió neurotikus országvá vált. Hét éve Ozsváth egy interjúban kiegészítette, hogy ez egyre inkább a személyiségzavarra érvényes. Most azt mondja, immár rosszabb a helyzet. A mentális zavarok szaporodása a társadalom bajainak következménye. S arra neki sincs terápiája.

Ungár Tamás

A kezem miatt lettem pszichiáter...

29 esztendeje gondozó vezető főorvos. Závori Zsuzsa jászberényi pszichiátertől telefonon azt kértük, hogy küldje el az önéletrajzát, abból majd munkatársunk kiollóz érdekességet, és interjút készít vele. Ő azonban átlépett minden szokásjogon, és az alábbi „önéletrajzot” küldte.

Rengeteg intőt kaptam...

A múlt században születtem a szocializmus kellős közepén egy érdekes családban Budapesten. Édesapám nemesi származású volt és gépkocsivezetőként dolgozott. Édesanyámat gyermekkorában eladták summásnak, mire megszülettem, a Híradástechnikai Kutatóintézet laboránsa lett. Volt a rokonságban zongoraművész, miniszteri attasé, utcaseprő, artista, betanított munkás, de ez senkit nem zavart, ha egy asztalnál ültünk. Édesapámat nem érdekelt ki miben hisz, csak EMBER legyen. Édesanyám római katolikus, de a legjobb barátnője zsidó volt. Kettős nevelésben részesültem: az iskolában kisdobos avatáshoz gyűjtöttem a pontokat, hétvégén hittanra jártam. Tetszett mind a kettő, szerettem a kisdobos próbákat, és csodálatos volt hallgatni az ó-testamentum történeteit. Így azután szombaton avattak kisdobosá a Czabán Samu futballpályán, vasárnap pedig első áldozó lehettem a mellette lévő templomban.

Nagyon eleven gyerek voltam és minden érdekelt. Rákospalotán laktunk, a város szélén. Szánkóztunk a Szent Mihály úton, rohangáltunk a mai Pólus Center helyén és fürödtünk a Barna tóban, aminek a helyén most az újjalotai lakótelep áll. Nagyon szerettem a zenét édesapám folyton klasszikus lemezeket hallgatott, ha nem volt otthon, akkor beat vagy rock zene szólt a lakásban. Hat évesen az iskolakezdéssel egy időben saját elhatározásból zenélni kezdtem. Zongorázni szerettem volna, de az nem fért el a lakásunkban így a hegedű mellett döntöttem. Hegedű tanárnőm Torgyán Mária volt (igen a politikai Torgyánnak a húga). Ahogy múlt az idő egyre „elviselhetőbb” lett a játékom és egyre gyakrabban szerepeltem. Sajnos az iskola nem nagyon tudott lekötöni, sokat unatkoztam és roszkodtam.

Már karácsonyra tele lett velük az ellenőrzőm és pótlapokat kellett beleragasztani. Hiába voltam jeles tanuló a magaratásom mindig kettes volt. Szüleim próbáltak lekötöni rendszeresen jártam úszni, rengeteg különórám volt a zenei tanulmányok miatt, de nem segített. Én ugyan nem emlékszem, de édesanyám mesélte, hogy még pszichiáterhez is elvittek, aki azt mondta, hogy egészséges vagyok, és ha valakinek nyugtatóra van szüksége az a tanárom, aki nem tud velem mit kezdeni.

Két év múlva nyolcadikos lettem és döntenem kellett mit is csináljak. Persze csak annyit tudtam, hogy szeretem a matematikát. Felvételiztem emelt matematika tagozatos gimnáziumba kb. 1200 másikkal együtt. Az I. István Gimnáziumban kiváló tanáraim és rendkívül okos osztálytársaim voltak. Rácz János matematika tanár úrral minden nap volt óránk, de mellette volt mindig még két matematika tanárunk is. Az egyik a középiskolai anyagot tanította, a másiktól programozni tanultunk. Programozni nem szerettem. 1968-ban járunk és mi még csöves gépeket programoztunk gépi kódban – mire érettségiztünk, már tudnunk kellett használni a második generációs tranzistoros gépeket.

Középiskolában sem voltam még „mintagyerek”. Csak azt tanultam, ami érdekelt. Nagyon érdekelt az emberi test, de a növénytan nem. Így adódott az, hogy amíg az iskolában kettes lettem biológiából, egy országos biológia versenyen harmadik helyezést értem el. Ezt nem értette a tanárnőm, pedig roppant egyszerű volt. A versenyen egyetlen egy növénytani kérdés nem volt.

Volt egy kedves tanárom Záborszky József (mi mindnyájan Pista bácsinak hívtuk), ő vezette akkoriban az István zenekart. Ma a fia Kálmán teszi ezt, aki akkoriban mellettem lévő pultnál csellózott.

Nos, aki zenélt az tudja, hogy középiskolában fel kell venni egy második hangszer is. Miután nem volt brácsás a zenekarban Pista bácsi ragaszkodott ahhoz, hogy én brácsázzak, vele pedig nem lehetett vitatkozni. Soha nem voltam jó brácsás, fáj a kezem mikor játszottam rajta. Már addig is gyakran volt gipszben a karom az ínhüvelygyulladások miatt, de a brácsa végképp tönkretette a kezem.

Ferencsik kilökött a színpadra...

Éppen a Zeneakadémián léptünk fel: műsoron Puccini Pillangókisasszony zümmögő kórus, karmester Ferencsik János. 100 tagú énekkar „zümmög”, az összes vonós kb. 50 hangszeren pizzicato (penget), egyetlen hangszer játszik vonóval a viola da more (helyett) én brácsán. Ha egy hangot nem jól fogok, bukik az egész darab. Kezemből úgy csepeg az izzadság, mintha most húztam volna ki a csap alól. Persze Ferencsiket nem hatja meg, valaki hoz nekem valami tömény (pocsék ízű akármit) belém öntik, majd szó szerint Ferencsik kilökött a színpadra. A darab hibátlanul lement, a siker nagy, az isméltésnél már nem izzulok annyira, de soha többet nem tudtak rávenni arra, hogy brácsázzak.

Közben egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy beteg a kezem és a zenei pályám befejeződik, mielőtt elkezdődött volna. Le akartak szavalékolni. A kezem annyira rossz volt, hogy kiesett belőle még a ceruza is. Azt nem tudtam elfogadni, hogy rokkantnyugdíjas legyek. Hiába volt programozói végzettségem, mert akkoriban a gépeket öntött vas írógépeken keresztül lehetett irányítani és a gépelést sem bírta a kezem.

Így aztán körülnéztem az ELTE biológus és pszichológus szakán. Úgy tűnt nincs sok esélyem, hogy felvegyenek (negyvenötvenszeres volt a túljelentkezés), viszont láttam, hogy az orvosira „csak” tízszeres, és ha pszichiáter leszek az ugyanúgy jó lesz, mert benne van a biológia és a pszichológia is, no meg a kezemet sem kell használni. Volt egy évem a felvételiig, gondoltam belekóstolok az egészség-

ügybe. Hogy jutok be az egészségügybe, ha nem a zenei kapcsolataim révén? Most Mária öccse Torgyán Sándor belgyógyász segített. A Vas utcai kórház nőgyógyászati osztályán lettem papíron orvos írnok, de inkább mindenese. Oda tettek, ahol éppen nem volt ember. Pelenkát hajtogatni, ágyat húzni, kampózni a kis- és nagyobb műtétéknél. Segítettem az orvosoknak statisztikát megírni... sokat tanultam.

Szerettem volna diák lenni, de nem akartam Budapesten maradni, mert láttam, hogy milyen nehéz a sok utazás. Unokatestvérem Szegeden tanult és sokat mesélt arról, hogy milyen nagyszerű város, ott csak lépések választották el a klinikákat egymástól. Így, Szegedre felvételiztem (sikeresen) és nagyon szép éveket töltöttem ott. Harmadévtől bejelentkeztem a Pulcz utcába az elme klinikára Varga professzor úrhoz. Ő beosztott Pethő Zoltán tanár úrhoz, de sokat tanultam Szász Annitól, Boncz Sityutól. A kutató munka nem tudott lekötöni. Nem tudok publikációkat felmutatni. Összesen egy tudományos munkám jelent meg orvosi lapban, de az sem pszichiátriai témájú volt, hanem informatikai.

Egyszerű „mezei” pszichiáternek tartom magam, akinek az a dolga, hogy a megszerzett magas szintű ismereteket a betegek gyógyulása érdekében hasznosítsa. Ez akkor is így van, ha csak az ízületeim betegsége kényszerített arra, hogy pszichiáter legyek.

Závori Zsuzsa

Dívány a Dunán

Dívány a Dunán címmel immár nyolcadik alkalommal szerveztek konferenciát az európai pszichiáterek, pszichoanalitikusok és pszichológusok Budapesten. A francia Jean-Yves Feberey és kollégái által rendezett eseményhez a budapesti olasz, román és francia kulturális intézetek is csatlakoztak.

A Piotr-Tchaadaev Egyesület, a Budapesti Francia Intézet, a Budapesti Olasz Kulturintézet és a Tárt Kapu Galéria szeretettel meghívja Önt

10. "A Dívány a Dunán"
Nemzetközi Pszichiátriai és Pszichoanalitikus Találkozó keretén belül megrendezésre

MŰVESZETTERÁPIÁS KIÁLLÍTÁSOKRA

2013. május 7-én, kedden 18 órára
Budapesti FRANCIA INTÉZETBE (Budapest, I. Fő utca 17.)

A megnyitón köszöntőt mond:

Dr. Temesvári Péter, a Frankofon orvosok magyarországi egyesületének elnöke
Didier Haguenaer, Attaché de coopération scientifique, technique et universitaire, Institut Français
Jean-Yves Feberey, a Piotr-Tchaadaev Egyesület elnöke

2013. május 8-án, szerdán 18 órára
TÁRT KAPU GALÉRIÁBA (Budapest, IX. Hőgyes Endre u. 2.)

A megnyitón köszöntőt mond:

Dr. Gazdag Gábor az ESESZK Merényi Gusztáv Kórház telephely-igazgatója
Tóth Eszter művészettörténész, a Tárt Kapu Galéria vezetője

L'Association Piotr-Tchaadaev, l'Institut Français de Budapest, l'Istituto Italiano di Cultura et la Galerie 'Tárt Kapu' vous invitent a

L'EXPOSITION DES ŒUVRES D'ART THERAPIE

qui aura lieu dans le cadre de la **10e édition d'« Un Divan sur le Danube »**
Colloque international de psychiatrie et de Psychanalyse

mardi, le 7 mai 2013, à 18h
L'INSTITUT FRANÇAIS de Budapest (Budapest, I. Fő utca 17.)

L'exposition sera présentée par :

Dr Péter Temesvári, Président de l'Association des Médecins francophones de Hongrie
Didier Haguenaer, Attaché de coopération scientifique, technique et universitaire, Institut français
Jean-Yves Feberey, Président de l'Association Piotr-Tchaadaev

mercredi, le 8 mai 2013, à 18h à la **GALERIE 'TÁRT KAPU'** (Budapest, IX. Hőgyes Endre u. 2.)

L'exposition sera présentée par :

Dr Gábor Gazdag, Directeur de l'Hôpital Gusztáv Merényi
Eszter Tóth, historienne de l'art, commissaire en chef de la Galerie 'Tárt Kapu'

Kiállító intézetek/ Les Instituts exposants :
OORI Centre de Rehabilitation Psychosomatique et Psychothérapeutique, Hôpital Gusztáv Merényi, Budapest, Centre psychiatrique pour enfants et adolescents, l'Hôpital Heim Pál, Budapest, Atelier d'art thérapie, l'Hôpital Psychiatrique de Kolozsborsa, Borsos (Roumanie), Ventimiglia Asl n.1 Imperiese Centro Diurno « Villa Olga », CH Henri-Guérin Pierrefeu-du-Var, CH de Breil-sur-Roya « L'Eolienne », Atelier Element Present Hajime&Keiko Sato (Mie-Ken, Japon), 'Angyalház', Budapest, Dipartimento di Salute Mentale di Caltagirone – Palagonia, Enosh The Israeli Association for Mental Health, Atelier Crea Centre De Lantaam (Belgique)

A konferencia programjainak egyik izgalmas színfoltja a pszichiátriai páciensek rajzainak, festményeinek tárlata. A konferenciasorozat egyik visszatérő vendége a Dél-Franciaországból érkezett Carla van der Werf szobrászművész, művészet-terapeuta, aki szerint a pszichoterápiát remekül egészítheti ki a páciensek társadalmi reintegrációjában is fontos szerepet betöltő művészetterápia. Ugyanis a páciensek alkotásai, amellett, hogy a gyógyulást támogatják, nyitottabbá, megértőbbé, kevésbé elutasítóvá tehetik a többieket a mentális problémákkal küszködőkkel szemben, segíthetnek elhalványítani a betegek stigmatizációját.

A terápia nem mindennapi formái közé tartozik a művészetterápia, melyet az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézethez csatlakozott Tündérhegyi Pszichoszomatikus és Pszichoterápiás-rehabilitációs Osztályon is alkalmaznak. Itt elsősorban lelki eredetű problémák; a depresszió egyes formái, pánikbetegség, különböző fóbiák, pszichoszomatikus betegségek, kapcsolati, illetve személyiségzavarok kezelése zajlik. Az osztályon működő művészetterápiás műhely munkájában többek között Bocz Bea és Bulik Csilla művészek vesznek részt.

A rajzok, festmények és egyéb módszerrel készült képek sokat segítenek a gyógyításban, hiszen nem mindenkinek a beszéd a leghatékonyabb kommunikációs csatornája. Akadnak olyan páciensek, akik rajzolással, festéssel sokkal könnyebben fejezik ki magukat, és többet „mondanak”, mint szavakkal. Ez a diagnosztikában és a terápiában egyaránt hasznos.

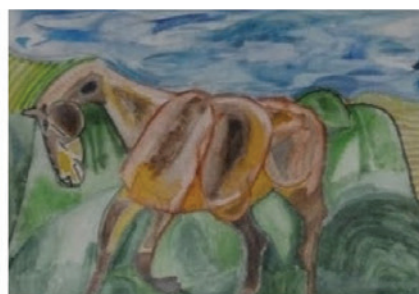
A páciensek művészeti tevékenysége folyamatosan is válhat, a hétköznapi élet részévé. Egyrészt, mert a képek létrehozása segít levezetni a szorongást, feszültséget, félelmeket, másfelől pedig ez a tevékenység egész egyszerűen magától értetődővé

válhat. Még az is előfordul, hogy egy páciens maga kezd alkotó kurzusokat tartani.

Magyarországon, először 2006-ban, az OPNI Tárt Kapu Galériájában rendeztek kiállítást francia művészetterápiás alkotásokból. Ekkoriban indult a kapcsolat és körvonalazódott a közös munka lehetősége egy dél-franciaországi kórházzal. Többször is nálunk járt Jean-Yves Febery és a magyar szakemberek megismerkedtek Carla van der Werf (szobrászművész) művészetterapeutával, aki a francia Pierrefeu-du-Var központi kórházában dolgozik.

2008-ban már a Francia Intézet adott otthont a kiállításnak, miközben évről évre többen és többen csatlakoztak hozzá. Így például Budapestről a Merényi Kórház, Romániából Kolozsborsa és egy olasz intézet, valamint a BEM6 Galéria (Budavári Művelődési Ház).

Aztán érkeznek német és holland képek is, és a Román valamint az Olasz Kulturális Intézet is beszáll. 2012-ben a szervezők már három helyszínnel büszkélkedhetnek, a Tündérhegy mellett első ízben érkeznek japán kiállítók. Idén pedig újabb kórházi művészetterápiás részlegek mutatkoztak be.

Bulla Bianka

Fotók: Tóth Gábor, Robert Maebe, Jean Feissel

Megújul az Egis K+F stratégiája

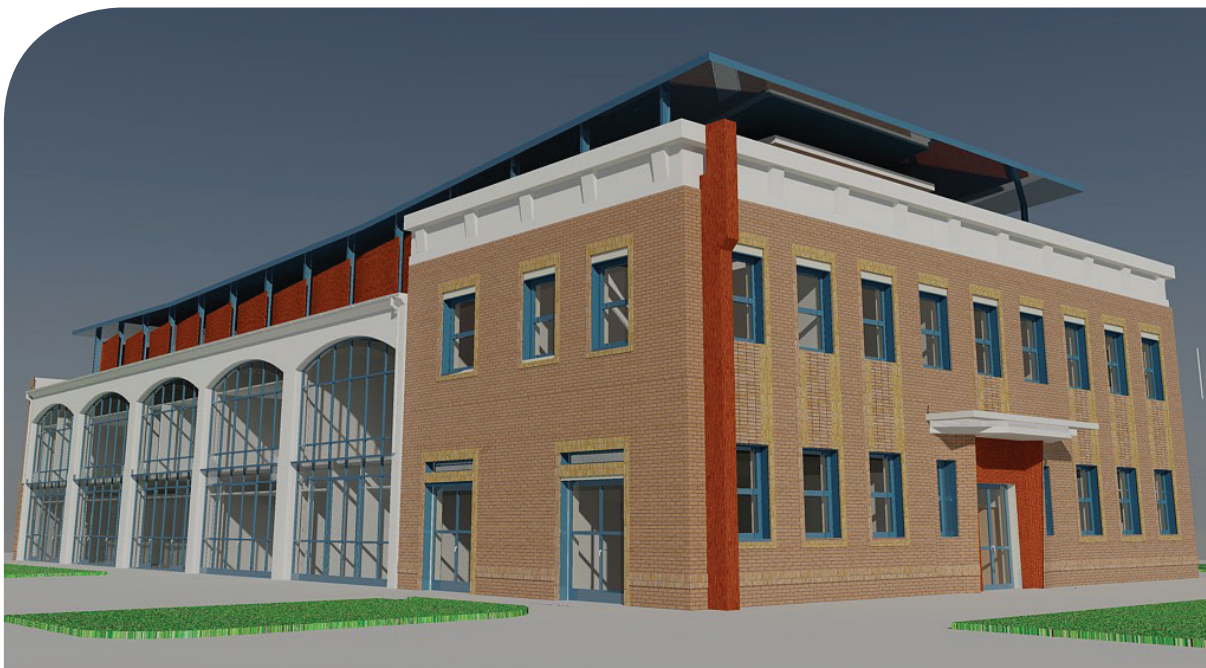
Nagyszabású, 4,6 milliárd forintos beruházással erősíti generikus hatóanyag-technológiai kutatását és kísérleti fejlesztését Magyarország egyik vezető gyógyszergyára, az Egis Gyógyszergyár Nyrt. Az alapításának századik évfordulóját idén ünneplő Egis világszínvonalú infrastruktúrabővítő beruházása révén képessé válik a legkorszerűbb, már kis mennyiségben is jelentős biológiai hatást kiváltó, úgynevezett nagy potenciálú hatóanyagok előállítására is. Ezzel növekszik a gyógyszergyár versenyképessége és újabb gyógyszerpiaci szegmensekben is megjelenhet a vállalat. Az idén októberben befejeződő beruházás – amelyet az Európai Unió és a magyar állam 1,15 milliárd forinttal támogat – 10 új kutatási munkatárs alkalmazását teszi lehetővé a vállalat budapesti székhelyén.

Az Egis Gyógyszergyár Nyrt. megújult K+F stratégiájának középpontjában a legmodernebb technológiákat alkalmazó fejlesztési területek állnak, amelyek révén a vállalat újabb gyógyszerpiaci szegmensekben is megjelenhet és növekszik versenyképessége is.

A beruházás lehetővé teszi egyebek mellett speciális fejlesztési és gyártási környezetet igénylő, úgynevezett HPAPI (High Potency Active Pharmaceutical Ingredients = nagypotenciálú hatóanyag) hatóanyagok fejlesztését. Az ezt célzó K+F+I infrastruktúrát budapesti székhelyén, korábban más célokra használt épületek átalakításával és modernizálásával, valamint egy új épületszárny kialakításával hozza létre az Egis.

Az új hatóanyag-technológiai kutató és fejlesztő központban a legkorszerűbb műszerekkel, eszközökkel ellátott műveleti, technológiai, analitikai fejlesztő és reakcióbiztonsági vizsgálatok elvégzésére alkalmas egységek kapnak helyet. A beruházás 10 új kutatónak teremt munkahelyet az Egisben, ahol a kutatásban foglalkoztatottak létszáma meghaladja az 500 főt.

A hatóanyag-technológiai kutatás és kísérleti fejlesztés erősítése című projekt 2010 decemberében indult és idén októberben fejeződik be. Jelenleg az építési munkálatok utolsó fázisa zajlik, az ezt követő belső technológiai kivitelezés további néhány hónapot vesz igénybe. A beruházás összköltsége 4.597.677.710 Ft, megvalósításához az Európai Unió és a magyar állam 1.149.419.427 Ft támogatást nyújt.

Az Egis történelmet ír biotechnológiai gyógyszerével is

Évről-évre nő az árbevétel, prioritás az innováció, a kutatás-fejlesztés, munkát adtok sok ezer embernek, ráadásul kardiiovaszkuláris területen piacvezetők vagytok. Ennek alapján nyugodtan hátradőlhetnél a székedben. Elégedett vagy?

– Egyrésztől igen, az eddig elért eredményeinkkel mindenképpen – mosolyodik el kérdésemre. – Ahhoz, hogy a következő száz évben is legalább olyan sikeresek lehessünk, mint az előzőben, sokat kell dolgozni, mind a belföldi, mind a külföldi piacainkon. Utóbbira nagyobb hangsúly helyeződik, hiszen az exportnak köszönhetően jó eredményekkel zártuk a 2011/12-es üzleti évünket, és a 2012/13-as üzleti évünkben is az árbevételünk közel 80 százalékát adó külső növekedésünk dominál. Azonban a piacokon csak akkor lehetünk sikeresek, ha a „hátszág”, a fejlesztő és termelő egységeink biztosítják ehhez a muníciót. Évek óta regionális szinten is kiemelkedő összeget, a tavalyi üzleti évünkben már több mint 12 milliárd forintot fordítottunk kutatás-fejlesztésre, további 13

Rádiós koromból ismerem Hodász Istvánt, még a kilencvenes évek elejéről, amikor az angol Glaxo magyarországi képviseletén, marketing területen dolgozott. Azóta sok víz lefolyt a Dunán. A rekkenő hőségben is elegánsan, öltönyben, nyakkendőben fogad, ahogyan ez egy centenáriumát ünneplő gyógyszergyár első emberéhez illik.

milliárd forintot pedig termelési és egyéb beruházásokra, így egy hatalmas modernizálódási folyamat vette kezdetét az elmúlt időszakban. Tavaly ősszeladtunk át három új kutatás-fejlesztési létesítményt: kettőt Budapesten, egyet a körmendi gyáregységünkben, összesen 7,6 milliárd forint értékben. Utóbbit egy új analitikai fejlesztési laborral bővítettük, melynek révén galenusi készítményeink teljes fejlesztési folyamata helyben valósulhat meg, míg Budapesten egy analitikai fejlesztő laborépülettel és egy gyógyszer technológiai fejlesztési központtal bővítettük erőforrásainkat. Természetesen nem állunk meg, idén adjuk át 4,5 milliárd forintból épülő, a hatóanyagtechnológiai kutatás-fejlesztésünket erősítő beruházásunkat, amelyhez európai uniós támogatást is elnyertünk.

Azzal kezdted, hogy egyrésztől elégedett vagy, ennek pedig logikus folytatása, hogy vannak olyan területek, amelyekkel nem. Melyek ezek a területek?

– A belföldi eredményeinkkel nem vagyok teljesen elégedett. A szabályozói változások meglehetősen hátrányosan érintették a vállalatunkat, az elmúlt másfél évben ötmilliárd forinttal csökkent a hazai árbevételünk. Tudni kell, hogy a magyarországi részesedésünk a teljes forgalmunkból

jóval magasabb, mint egy külföldi cégé. Másfél évvel ezelőtt ez a szám 28 százalék volt, míg egy külföldi multinacionális vállalatnál ez az arány a fél százalékot sem éri el! Ennek eredményeként a magyarországi forgalomcsökkenés kevésbé érinti őket, minket viszont annál inkább. A forgalmunkon belül a hazai részesedésünk 21 százalékra esett vissza, elsősorban azért, mert a vakcít preferált helyzetbe hozta a külföldön előállított, a magyar nemzetgazdaság számára hozzáadott értéket nem képviselő, alacsony árú generikus készítményeket. Ezt az árszínvonalat a hazai bér- és adózási környezetben, a minőség folyamatos szem előtt tartása mellett nem tudjuk felvállalni.

Ha cinikus lennék, most azt kérdezném, hogy akkor miért nem mentek Indiába, miért Magyarországon termeltek?

– Reméljük, hogy ez nem marad így. Azt gondolom, hogy a magyar kormánynak is érdeke, hogy a Magyarországon kutató, fejlesztő és termelő vállalatokat ne hozza hátrányos helyzetbe. Ennek már vannak pozitív jelei. Említettem korábban, hogy kimagasló összeget fordítunk kutatásra és fejlesztésre, Magyarországon a teljes vállalati k+ költségek több mint egyharmadát a gyógyszeripar adja. Ezért szá-

munkra igen fontos és előnyös változás, hogy minden gyógyszer-vállalat, amelynek a hazai k+f kiadásai meghaladnak egy bizonyos szintet, befizetett különdójának akár a kilencven százalékát is vissza tudja igényelni a következő évben.

Számos készítményetek részeseült szakmai elismerésben, például innovációs díjban. Melyikre vagy a legbüszkébb?

– Büszkéek vagyunk mind a hét innovációs díjas termékünkre, nehéz kiemelni bármelyiket is. Az orvosok és a betegek bizalommal és nagy megelégedettséggel használják ezeket a gyógyszereinket. Talán az originális Coverex termékcsaládunkat emelném ki, amit húsz évvel ezelőtt vezetünk be, és ma 420 000 beteg szedi ezeket a készítményeket.

Idén ünnepli alapításának századik évfordulóját az Egis. A centenárium alkalmából hoztátok létre az Egis Tudományos és Technológiai Központot, amelyben a 3D-s vetítőteremtől kezdve a multimédiás érintőképernyős alkalmazásokon keresztül az életnagyságú gyártóberendezésekig sok-sok izgalmas látnivaló várja az érdeklődőket.

– Orvosok és gyógyszerészek számára hoztuk létre az Egis Tudományos és Technológiai Központot, de már gondolkodunk azon, hogyan vonhatnánk be a laikus közönséget. Eddig több mint 2000 vendég látogatta meg a legmodernebb anyagok és technológiák felhasználásával épült központot, amelyben a gyógyszerkutatás és gyártás összes folyamatával megismerkedhetnek a látogatók, és bepilantást nyerhetnek az idegenek elől elzárt folyamatokba és tisztaterekbe, amelyeket egyébként a szigorú minőségvédelmi szabályok miatt nem tudnának meglátogatni. Multimédiás virtuális sétát tehetnek üzemünkben, a gyártást videók, képek illusztrálják, és részletes leírás, animáció mutatja be a gépek funkcióit, működését és a technológiai lépé-

seket. A hatóanyag- és késztermékgyártás mellett a generikus fejlesztés minden egyes lépését is részletesen elmagyarázzuk. Még az orvoslátogatóinkat is meglepi, hogy mennyire bonyolult és komplex folyamat egy generikus gyógyszer kifejlesztése. Sokan gondolják, hogy ez csak egy egyszerű „másolás”, pedig ez egy hosszú, 4-5 éves kutatási folyamat eredménye.

A gyógyszerészek mellett már gyógyszerészhallgatókat is fogadtunk a központban. A laikusok felé nyitás fontos eleme lehet a középiskolások elérése, ez a pályaválasztásban is segíthet, igyekszünk majd felkelteni a tehetséges fiatalok érdeklődését. A magyar gyógyszeripar számára különösen fontos az utánpótlás kérdése. Elég sok gyógyszergyár működik Magyarországon, viszont a felsőoktatási rendszer nem biztosítja teljes mértékben azt a munkaerőt, amire szükségünk lenne: a jól képzett vegyészeket, gyógyszerészeket.

Elég ritkán, de az is előfordul, hogy valaki mindkettőhöz ért. Például maga Örkény István, a Kossuth-díjas író, aki eredeti végzettsége szerint vegyész és gyógyszerész is volt egyben, majd amikor politikai nézetei miatt az ötvenes évek végén szilenciumra ítélték, nálunk talált munkát és menedéket. Öt éven át dolgozott a Keresztúri úti székhelyünkön. Többek között a beteg tájékoztatók szövegeit fogalmazta, stilizálta, javította, és például ő írta a vállalatunk fennállásának 50. jubileuma alkalmából az üzemi lapban megjelenő ünnepi cikket és a köszöntő beszédet is.

És a mostani beszédet ki írta?

– Én. A napokban a Tudományos és Technológiai Központban találkoztam vállalatalapítónk, dr. Balla Sándor unokájával. Az első 35 évünkre a tehetséges, gyógyszerész végzettségű alapítónk egyénisége nyomta rá markánsan a bélyegét. A múlt század elején sikerült Magyarországra hoznia a híres svájci Dr. Wander cég jól ismert termékeit, valamint

a gyártáshoz szükséges tudást és technológiát, amivel megalapozta e termékek, gyógyszerek magyarországi gyártását. Nagyon fontos szerepet játszott ő és családja annak a vállalati- és munkakultúrának a kialakításában, amiben ma is élünk, aminek ma is részesei vagyunk. A Balla család a világháborút követően elhagyta az országot, Argentínában telepedett le és alapított egy gyógyszergyárat mindössze 30 fővel. Tehetségüknek, munkabírárságuknak köszönhetően ma már több 100 millió dolláros a forgalmuk évente.

2013 nem csupán a centenárium apropóján különleges év az Egis számára. Idén történelmet is ír a vállalat azzal, hogy forgalomba hozza Európa első biohasonló monoklonális antitestjét.

– Ez így van, az autoimmun betegségek gyógyításában hatásos, első biotechnológiai termékünket fogjuk forgalomba hozni ősszel. Nagyon büszkéek vagyunk arra, hogy az összes többi nagy generikus gyógyszergyárat megelőzve az Egis lesz az első, amely biohasonló monoklonális antitesttel jelenik meg Európa gyógyszerpiacain.

A nap hány óráját töltöd az Egisszel? Attól tartok, azzal, hogy kilépsz a szobából az ajtón, még nem húzod le a rolót.

– Valóban nem esik ki ötkor a toll a kezemből, állandóan foglalkoztatnak azok a kérdések, feladatok, amelyekkel előrébb lehet vinni a vállalat ügyeit. Ebben fontos a kapcsolódás is, amelyben a természettel való kapcsolat fontos szerepet játszik. Mások madarakat fényképezni, ráadásul a Remetehegyen lakom, így sokszor ki sem kell mozdulnom ahhoz, hogy megfigyelhessem, lencsevégre kaphassam az ölyveket, fakopáncsokat, pintyeket. Ez a foglalatosság segít abban, hogy más aspektusból lássam a világot, másként tekinthessek az előttünk álló kihívásokra.

B. Király Györgyi